

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryktlér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvány-
Társaság.

József tércsereg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Csütörtök, október 17.

Mai számunk főbb közleményei:

- Mennyit költ Arad.
- Árhullámzás a tőzsdén.
- Ez volt hát a nagy titok?
- Az aradi Kossuth-kut.
- A báró kisasszony boldogtalan házassága.
- Merénylet a kis gróf ellen.
- A novemberi ciklus esküdtbírái.
- Az aradi ezred önkéntesei.
- Vihar a színészek közgyűlésén.
- Tarkaságok.

Mit kapunk a millióért?

Arad, október 16.

Egy millióval több a kiadása Arad városának, mint a bevétele. Ez a millió az, a mit pótdóval kell beszerezni. Eddig ez az összeg diszkrétén emelkedett a hétszáz-ezer koronáról nyolcszáz-ezer koronára, majd a kilencszáz fölül; a jövő évi költségvetésben azután, a melyet ma kalapált össze a tanács, átugrott a millió, annak ellenére, hogy a költségvetésben már a bevételek szaporodását lehetett figyelembe venni.

Sok ez a millió? Átlagot ütve, fejeként évi husz koronát jelentene, a mi elég nagy összeg, figyelembe véve, hogy a gyermekek, az asszonyok nagy része, a keresésképtelenek és az adómentességet élvezők ezt a husz koronát se fizetik, az adózók közül egy-egy átlagban is jóval több esik. Most már mérleget állítva, azt kérdezheti az aradi ember: élvez-e ő annyit, a mennyi az ő átlagos községi adójával fölér?

A község szolgáltatásai közül természetesen csak azt lehet venni, a mihez ingyen, tehát pusztán a községi adóért jut. A vízellátás, köbméter-számra, fizetni kell; a légszeszt, villamot szintén nem kapja ingyen a polgár, sőt drágábban, mint más városokban. A községi üzemek közül az autóbussz szintén megfizeteti a szolgálatait; a jéggyár, ha működik, szabott árért ad el, hasonlóan a városi kertészet is. Igaz, hogy mindezek a létesítmények csak a városi fejlődéssel együtt születhettek meg és állhatnak a publikum rendelkezésére; de a pótdó ellenszolgáltatásának mégse tekinthetők.

Maradna tehát, ami ingyenben van, illetve a községi adóért: az utcák aszfaltja, kövezése, a csatornázás, az utcai közvilágítás. Csakhogy ezekben a város meg nem részesítheti egyenlően minden lakóját. A csatorna-hálózat még csonka, az utcák kövezése nagyrészt a város belső övezetére terjed ki, a közvilágítást pedig a külvárosokban városi nivójúnak alig lehet nevezni.

E miatt sok az egy millió, illetve az az összeg, ami átlagban egy-egy adózóra esik. Mert kétségtelen, hogy a városnak minél rövidebb időn belül igyekeznie kell megszüntetni az egyenlőtlen elbánást, amely ma a város szolgáltatásai tekintetében az egyes városnegyedek között fennáll, és amelyet egyre erőteljesebb panaszokban kifogásolnak. Ha pedig a város ezt a köteleességét el fogja végezni, ha a csatornázást az egész területre kiterjesztik, ha a mellékutkákat kiaszfaltoztatják, a külváro-

siaknak pedig emberséges kövezetet adnak, s ha a rendőrség szaporításával és decentralizációjával a közbiztonság dolgában is bekövetkezik a belváros és külvárosok között való egyforma elbánás, — mennyi lesz akkor a millióból? Az olyan rövidesen aktuálissá válható feladatokról, mint aminő a közúti vasut átvétele, villamossá alakítása, nem is akarunk szólni.

A bevételek örökös növekedésére nem lehet számítani, különösen, ha az esztendő mulva esedékessé váló többleteket, lejárá adómentességet előre betáblázzuk mindenféle igényekkel, sőt azokat előre elköltjük. A városfejlődés konjunkturái is hullámvonalat tüntetnek föl; az építkezések szaporodása, az ingatlanforgalom élénksége, az alapítások növekvő számai után következnek, amint a szemünk előtt játszódik le, a pangás, a megállás. Az adóalanyok nem fognak következetesen szaporodni (milyen hosszú idő kell például ahhoz, hogy megint lejárvon egy számottevő gyár-adómentesség!) a kiadásoknak azonban, a fönti okoknál fogva, de meg a dolgok természetes rendje szerint, nőni kell. S mivé dagad majd akkor a millió?

A költségvetés tehát nem annyira a manák szempontjából szomorú, hanem a benne elültetett kilátások miatt. Most még el lehet számbüvészkedni a dolgot, hogy a pótdó százaléka „csak” hetvenhat legyen, de a valóság az, hogy a város adófizetőire eső terhek, akármilyen százalék mellett, esztendőről-esztendőre erősen nőnek. Miután pedig, az adómentes létminimum életbeléptetésével és más körülményeknél fog-

Kölesön.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

Az öreg cigány már harmadszor is felkapaszkodott a gátoldalra a vasuti töltés tetejére. Reszkető barna kezét a szeme elé tartotta, úgy kémlelődött, vizsgálódott a falu felőli utra, hogy jönnek-e már a gyerekek. De csak nem látott egyebet pornál, mely ott kavargott az utszéli le-sült ákácok között. A gyorsvonat abban a perc-ben futott el mellette. Tulnan integetett rá az ő, talán kiabált is, de az öreg nem látott, nem hallott semmit. Csak akkor szédült meg kiasá, hogy az istenkisértő masina egy hajszálnyira repült el mellette s a kormos fekete füst az arcába csapódott és a forró gőz megcsapta mezítelen lábait.

Mint valami nagy véres gömb, úgy bukott le a nap a látóhatár szélén. A sárgaföldes, kivájt gödrökben megcsillanó kevéske víz csupa vörös lett tőle.

A parton sorjába voltak rakva a kivetett sár-téglák, egy hetesek is lehettek már. Volt, aki meg volt repedve s kongott, mint a cserép. Az öreg munkája valamennyi, szeretettel simogatja őket, míg megszületnek a keze alatt.

Most ugyan már egy hete feléje se nézett a gödröknek. Nagy keserűség szállott lel-kére. Mint ahogy lehervad az utszéli virág, úgy hervadt el az ő egyetlen leánya is, szemé-fénye, szép csillagmadara. Most még fehérebb a patyolat arca, olyan nagyon szép, mint egy

viaszkbábu. Csupa az édes anyja, a ki nem cigány sorból való volt, hanem úgy jött el az ura után régesrég, a mikor a vén dáde keze még nem resz-kegett, hanem tán a száraz ágból is nótát tudott volna kicsalni. Büvös, bájos nótát, a mi megbol-ondította a sziveket. A fehérarcu, szőke asszony elment rég s most viszi az ő szépséges leányát is.

Az öregnek megjelentette álmában és azt is mondta, selyembe takargassa a gyöngö testét, ég-színké barnonnyal behuzott aranyzóges koporsó boruljon rá.

Ugy ám, de nehéz világ jár most a szegény emberre. Szüksős a kereset, téglából épít, aki épít, aki meg sárból rakja a falát, az megveti a vá-lyogot maga.

A fiai is keresnének az öregnek, hegedűvel jöttek a világra, csak úgy magától terem a nóta barna kezük nyomán, de mióta a falubeli magyar bandások kótából tanulják a sok cifra német, meg francia muzsikát, az ő mesterségüket ugyan-csak lebecsülik. A parasztnak is uritánc kell már, megveti a régít.

Most hát keserves fejtörésébe kerül az öreg-nek, honnan vegyen pénzt cifra koporsóra. Ha még hitelbe kiadná az asztalos! Egy hét alatt tudadna a Rigón, meg a szekeren, abból aztán urasan kifizetné. De a szomszéd, aki ugyancsak alkuszik rá, a hetedik vármegyébe járja a vásá-rokat minden familiástól. Csak reménykedik az öreg, hogy talán elvárnak a pénzért, hisz térdén állva megesküdött rá, hogy hozza az árát azon-nal, mihelyt el tudja adni a lovat.

Kicsit meg is nyugszik és néz keményen a porba tovább.

— Ahun jönnek ni! — mondja és meg-csillan a szeme, de legott keserűen kifakad. Üres kézzel jönnek a barna legények.

— Nem adja, s szentnek se adja ki! — integetnek messziről.

Az öreg újfent kapaszkodik a semmibe.

— Fiácskám! — mondja rimánkodva, hátha benézegetnétek a gazdákhöz. Tán akadna valahol névnap, kézfogó. Valahonnan ki kell teremteni a selyem szemfödőt, szőges koporsót, amilyent lát-tam az éjjel álmomban, amig vergődött az én csillagmadaram. Oh, hogy ott kell neki feküdni a földön, vetetlen ágyon!

Leborult a szegény rongyos ember az ut-széli száraz gyöpre, sirt, zokogott volna, de csak valami idétlen, nyöszörgő hang jött ki a torkán.

Egymásra néztek a barna legények.

— Ne sirjál dáde, — mondták neki. Hozd a muzsikát Palkó!

És szívükben keserűséggel, elindultak vig nó-tát muzsikálni...

Sorra feljöttek már a csillagok az égre. Meg-rezzent a fényük s egy halovány sugár betévedt a kunyhó nyíláson s rávillantott a szép halott Ju-cika sápadt orcájára.

A jó Isten úgy gyujtott neki gyertyát...

Bizony csak megint nem volt szerencsé-jük a fiuknak, úgy jöttek vissza, a hogy elindul-tak. Már majd úgy kell eltenni Jucikát, négy

va, maguknak az adózóknak száma nem növekszik: a matematikai igazságnál fogva ez a valóságos adózókra háruló teher még erősebb növekedését jelenti.

És e mellett az adózók nagy része az évi községi pótdobban szállított millióért nem kap annyit, amit rendszeresebb, okosabb gazdálkodás mellett, ily összegért nyújtani lehetne. E miatt nem csodálható, ha Ujarad és egyéb részek, amelyek a jövő „Nagy-Arad“-jának álmában be vannak térképezve, egyáltalán nem rajonganak az ideért, hogy belénk olvadjanak és hogy teherviselésben és városi élvezetekben velünk egyformák legyenek.

Mennyit költ Arad.

(A jövő évi költségvetés a tanácsülésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Hetvenhat százalék lesz a pótdó az 1913. évben, ha a törvényhatósági-bizottság közgyűlése is úgy állapítja meg a jövő évi városi költségvetést, mint ahogy azt ma a tanács három órai tárgyalás után megtette.

2.809.388 koronára van szüksége a városi közigazgatásnak és ennek fedezetéül 1.735.679 korona bevételt tud kimutatni Kulényi János főszámvivő, aki a mai ülésen az előirányzatot bemutatta.

A költségvetés a jövőben is épűgy, mint a múltban a megszokott csapásokon jár, eltekintve attól, hogy már a kulturpalota adminisztrációs költségei és a felállítandó vegyvizsgáló állomás szervezési kiadásai szerepelnek benne. Új beruházásokról, alkotásokról egyelőre nincs szó, ezt majd csak akkor veti felszínre a tanács, ha a törvényhatóság határozott az Acsev. adóját illetőleg. Ez az a mentő horog, amelyben megfogódzva a tanács menekülni akar a sivár számtengerből, melyet a költségvetéssel a törvényhatóságra zúdít minden terv és minden program nélkül. Ha a közgyűlés felveszi már most a budgetbe a vasut 165.750 korona adóját, akkor a tanács pótköltségvetést készít és javaslatot tesz a hatalmas összeg felhasználására. Ma még nem tudja maga sem, hogy pótdó szállítására fordítsa-e a törvényhatóság által, vagy pedig egy nagyszabású beruházási programra felveendő kölcsön törlesztésére jelölje ki. Törvényellenes lenne, ha most beállítanák az Acsev. adóját, mint jövedelmet, de lehet, hogy a miniszter nem emel kifogást ellene. Ha ez megtörténik, akkor az egész

költségvetés radikálisan megváltozik és a pótdó esetleg hatvannyolc százalékra száll le.

A minthogy megváltozik akkor is, ha a törvényhatósági bizottság közgyűlése más álláspontot foglal el a családi pótlékre vonatkozólag, mint a tanács, aki ma kimondotta, hogy csak azok részére állítja be ezt a járandóságot a jövő évi költségvetésbe, akiket a város fejlesztési törvény kategorikusan felsorol, míg a többiek, akiknek törvényes jogcímük nincs és csak kérelmezik a pótlék kiutalását, kérelmükkel elutasítja. Megvárja a tanács, míg az összes tisztviselői és alkalmazott csoportok pótléka ügyében kiadja megígért rendeletét. Ezzel az elvi határozattal körülbelül negyvenötezer koronát takarít meg a város egyelőre. Az okvetlenül kiutalandó családi pótlék összege 6785 korona.

A főszámvivő által ma kimutatott fedezetlen, tehát pótdóval fizetendő hiány 1073649 korona, míg tavaly ez csak 951521 korona volt. A kiadások tehát 122128 koronával emelkednek a jövő évben, a mivel szemben a bevételek 139000 korona szaporulatot mutatnak és minthogy a tanács a kiadási rovatokon egyet-mást törölt, a főszámvivő előterjesztéséből megérthető az, hogy a pótdó százaléka nem emelkedik.

A szükségleteknél nagyobb emelkedés mutatkozik, mint említettük, a családi pótlék miatt egyrészt, de több kiadás fog jelentkezni az új adótörvények életbeléptetése által is, mint azt többször megírtuk. Körülbelül harmincezer korona kell új állások kreálására és tízezer korona helyiség szaporításra. Valószínűleg a városház fölépcsője mellett lévő üres területet építteti be a tanács és ezáltal két új termet nyer.

A tanács, mint az eddigiekből is látszik, ez évben sem tudta elhatározni magát a rendőrség és tűzoltóság szaporítására, aminthogy a jövő évi költségvetés a pénzügyi viszonyok nyomasztó hatása alatt hűen kifejezi a minden téren való takarékoskodást. A rendőrség reformját az állammal akarja a tanács megfizettetni, illetve azt kéri, hogy az állami költségvetésbe ilyen címen felvett négy millióból juttasson valamit Aradnak is. Ha nem is kap pénzt a város egy „rendőrpalota” építésére — mert erre gondol a tanács — de a létszámszaporítás megvalósítását sürgető közönséget azzal a reménnyel lehet vigasztalni, hátha megis felénk fordul a miniszteri kegy. A tűzoltók számát sem szaporítják, mert feltétlenül olcsóbb ennél, ha a segélyüket a jövő évre is ezer koronával emelik.

Kiadási emelkedés jelentkezik a kulturpalota 30616 korona fenntartási költségei folytán, de a tanács tízezer koronás államsegélylyel reméli a palota 20616 korona bevételénél preliminált deficitet fedezni. Az új vegyvizsgáló állomás létesítése is új kiadás és szintén a bevételeivel fedeződnek.

Az adósságok növekedése folytán törlesztési részletekre és kamatokra körülbelül nyolcvanezer koronával kell több jövőre, mint az idén, az An-

drényi-kórház deficitje 660C korona, az állami iskolák fenntartása 8800 koronával lesz drágább, a város épületeinek fenntartása is megdrágul és a fűtési anyagok beszerzésénél is nagyobb kiadások lesznek.

A város bevételei is emelkednek, többek között az államsegélylyel, mely jövőre is 85 ezer korona lesz a múlt évi 50 ezerrel szemben.

Az árvaház ügye is szóba került, mert a mai gazdálkodás nagyon drága. Holnap tart az árvaházi bizottság ülést és foglalkozik a kérdéssel, melyet a tanács úgy értelmez, hogy nem az árvaházat akarja megszüntetni, hanem csak a kezelési rendszert óhajtja olcsóbbá tenni.

A költségvetést tulajdonképpen nem is lehetett ma véglegesen megállapítani, mert az utadó költségvetése nem készült el és a főszámvivő nem tudja, vajon ennek deficitjéből mennyit kell majd pótdóval fedezni. Ennél a kérdésnél szóba került a jövő év közevesi és utrendezési programja. Ha a pénzügyi viszonyok javulnak, akkor a tanács felveszi a már megszavazott 680 ezer koronás kölcsönt, de utasította egyúttal a mérnöki hivatalt, hogy tartózkodjék olyan utmunkálatok tervbe vételétől a jövő évben, melynek költségei esetleg törlesztéses kölcsönrel lennének fedezendőek.

A Baross parki kiosk is igen sok gondot okoz, mert a fenntartása többet kerül, mint amennyit jövedelmez. Kovács Vince kulturtanácsnok azt proponálta, használják fel óvodának, vételessék meg az állammal.

A már ez év második felében megcsökkent ingatlan forgalomra tekintettel, az átírási díjakból befolyó jövedelmet alacsonyabbra kellett megszabni és a 116 ezer korona helyett csak 65 ezer koronát irányzott elő a tanács.

Többeknek azt a kérelmét, hogy a kerékpár-adót szüntesse meg a város, a tanács nem pártolja.

Az így egyelőre megállapított költségvetést a tanács a hármassal bizottsággal fogja tárgyalatni. Minthogy tavaly azt az óhaját fejezte ki ez a bizottság, hogy nyomtatásban kapja meg a budgetet, ez a tárgyalás késni fog és ezért a közgyűlés elé is csak november második felében kerül a költségvetés.

A törvény értelmében csak rendes közgyűlés foglalkozhatik vele. Ilyen a november 13-iki rendes közgyűlési terminus, úgy kell tehát intézkedni, hogy akkor kerüljön a sorrendbe, de a rendes közgyűlés folytatását esetleg két héttel későbbre halasztják. Hogy ekkorra mivé alakul a budget azt ki tudná megmondani? Lehet, hogy a tanács mai munkájára rá sem ismerünk.

A király köszönete a delegációnak. Bécsből táviratozzák: A magyar delegáció egyeztető bizottsága ma délután fél négykor ülést tartott. Rosenberg Gyula előadó felolvasta az elfogadott határozatokat és a bizottság azok helyességét

szál deszka közé szoritva, a mi talán kerül a kunyhó oldaláról. Szemfedője lesz a babos szoknyája...

Nem szólt rá az öreg semmit. A Rigón igazgatta a kóc-szerszámot, majd meg a sok ócska vasat, rezet, miégymást hányta ki a kosiderékből. Aztán csak annyit mondott a fiúknak:

— Jucikára vigyázatok, vagy élve, vagy halva csak hazakerülök.

Setéten, keményen nézett az öreg cigány. Emezek tudták, hogy most nagyon haragszik. Nem is ellenkeztek hát vele.

Csak Palkó motyogta a foga közt:

— Nem tesz tán a dáde valami bolondot?

Az öreg már akkor keresztül ballagdált a vasuti töltésen és beszélgetett a Rigóval:

— Tudod e hova megyünk? — honnan tudnád? — hát hozunk Jucikának koporsót, szép selyem szemfedőlet, Van rá pénzéd öreg gazdám? — kérdeked te, hűséges kis lovam, Lesz, lesz! — szerelmes kis paripám! Ha láttad volna! Előttöm gyömszőlte a zsebébe a százas bankót a lelketlen koporsós veje, a sovány vén Tóth, akihez csak a pénze miatt adta a leányát a zsigori vén koporsós.

A vén Tóth kint alszik az ámbituson, a kutyáját ép tegnap adta oda a sintérnek, mert attól is sajnálja az enniatát. Ha láttad volna Rigó, hogy vigyorgott a lelketlen az én keserves rimánkodásomon! — Még a szemével is biztatta az ipát, hogy ne adja a szemfedőlet. A ki cigány, — gazember, — így mondta. Hát lop-

tam-e, csaltam-e én valamikor Rigó. te megmondhatnád hű társam, ki velem kódorogsz tizenkét esztendeje. No hát tudja meg, hogy ő rajta próbálom ki legeslegelőbb! — Maradj kis paripám ez alatt a nagy fa alatt, itt leszek én mindjárt.

Mint az árnyék, suhant mezitelen lábával a kerítések tövében, egész a sovány Tóth portájáig. A magas, szeges kapu alja ki volt vájva, a kutya azon járt ki. Ott bujt be az öreg. A hold rásütött az alvó ember felső kabátjára, a mely lecsuszva ott lógott a feje alatt. A százas bankó behajtott, piszkos széle viritott a zsebéből.

Egy két szempillantás s az öreg már csuszott is kifelé a kapu alatt. Hangosan dobogott a szíve s imádságot morgott reszkető szájával.

— Csak úgy kölcsön vettem — mondta a Rigónak. A kunyhóm, vályogom, te, hű kis lovam, ez a szekér megér annyit, hogy belőle visszafizethetik a vén sovány Tóthnak. Irást hagyok róla, nekem ugyse kellett többé. Az Isten bocsássa meg a bűnünket Rigó.

Hanem hé, hó! — megálljunk.

A koporsós előtt kocogtak épen.

Az öreg el kezdte irlgalmatlanul verni az ablakot.

— Keljen fel kend! — kiabálta.

Ijedten dugta ki a fejét az asztalos.

A vén cigány fehér haja meglibbent a szélben amig morda:

— Ide azt a koporsót, nem is egyet, de kettőt!

— Hát a pénz? — kiabált amaz.

— Ehun ni! — mondta a dáde — két koporsó, két szemfedőlet kitelik ebből.

— Minek kettő?

— Sohse kérdezzé! Ur vagyok, fizetek.

Jó fertályóra mulva már otthon voltak. Az öreg elbucszott mindentől. Megkérlelte a kis lovat is, ha netán valamikor bántotta. A két barna legény elterülve feküdt a gyepon, azok aludtak, sajnálja őket felkelteni. A szépséges Jucikát beágyalta a koporsóba s megcsókoltatta mindkét orcáját. Aztán kutatott a szerszamos ládába. Volt ott egypár véső, bélyegegető, egy darab kréta s egy pakli fehér por, amivel lovakat szokott gyógyítani a dáde. Olyanformán, hogy ha már arravalók, hogy csak a bőrüknek lehet hasznát venni, hát ne soká kioldójanak szegények.

A krétával, furcsa cigánybetűkkel megírta a fiainak a végrendeletét, kurtán, ilyenformán:

— Jucika nem mehetett el koporsó nélkül. A sovány Tóthtól vettem kölcsön ezt a pár forintot. Adjátok el a muzsikámat, a putrit, a vályogot, a szekeret, a lovat, szóval mindent s abból fizessétek vissza a tartozást. Éljetek tisztességben. Én elmegyek, mert jobb lesz úgy.

Fizessetek meg a papnak, kántornak is.

Avval belefeküdt a másik koporsóba s lenyelte a fehér port.

A faluban kukorékolni kezdtek a kakasok.

konstatálta. Végül *Berchtold* gróf külügyminiszter emelkedett szólásra és bejelentette, hogy a delegáció határozatait az uralkodó elé terjesztette jóváhagyás végett.

— Van szerencsém — mondotta ezután *Berchtold* gróf — legfelsőbb utasításra és kívánságra a magyar delegáció tagjaival odaadó munkásságukért *őfelsége köszönetét tolmácsolni*. Önök felelősséggel teljes időben adták kiváló hazafiságuk fényes bizonyítékát és a parlament történetét újabb tiszteletet parancsoló lappal gazdagították.

Ezután még *Hosszu* Vazul lugosi püspök köszönte meg a kormány és a közös miniszterek munkásságát.

Ez volt hát a nagy titok?

— A felpofozott hadtestparancsnok tárgyalása. —

Távirati tudósítás.

Kassa, október 16.

A munkácsi pofon ügyében ma délelőtt új tárgyalás volt a kassai büntető járásbíró előtt. *Sztrakker* Károly vezérkari ezredes hallgatták ki ma, mert ez a tanu a legutóbbi tárgyaláson a hivatali titoktartás kötelezettségére való hivatkozással *megtagadta* a vallomást arra nézve, hogy június huszonhatodikán mi történt *Boroevics* hadtestparancsnok és *Härtl* alezredes között. A védő előterjesztésére a hadügyminiszter felmentette *Sztrakker* a titoktartás kötelezettsége alól, mire *Box* Zsigmond büntető járásbíró mára idézte meg az ezredeset.

A tárgyalás, amelyen nagyszámu előkelő közönség jelent meg, *Härtl* Lujza jelenlétében folyt le. A szép vádlott, aki egyszerű kék ruhába volt öltözve, védőjével, *Eckmann* János munkácsi ügyvéddel jött el a tárgyalásra. A bíró az általános kérdések után ezt kérdezte *Sztrakker*től:

— Mondja meg a tanu, igaz-e az, hogy Munkácson június 26-án az ő jelenlétében *Boroevics* Szvetozár kassai hadtestparancsnok a Csillag szállóban lévő lakásán a vacsora előtti időben *Härtl* Adolf munkácsi alezredesnek a következőket mondotta:

— Maga még fizetésemelést akar? Nincs megelégedve a rangjával? Ha én lettem volna közvetlen főlebbvalója, még *őrnagysággig sem vitte volna, szégyenletes viszonya miatt*. Vegye tudomásul, hogy ilyen viszonyt nem lehet tűrni. *Maga nem becsülte meg a kardbojtot*. Tudja meg, hogy én magával egy hadseregben nem szolgálok.

Ha ezt nem mondta, mondja meg a tanu, hogy milyen kifejezéseket használt a hadtestparancsnok *Härtl* Adolf alezredessel, a vádlott atyjával szemben.

Sztrakker Károly vezérkari őrnagy írásban előre elkészítette vallomását és a következőket olvasta föl, mint a hadtestparancsnoknak *Härtl*-hez intézett szavait:

— Rövid idővel ezelőtt hozzám intézett privát levélben felkért, hogy nyugdíjállományba való helyezése iránti folyamodványát későbbi időre halasszam el. Én önnek privát levelére nem feleltem, mert szándékomban állt a legközelebbi időben a munkácsi helyőrséget megvizsgálni és önnek ez alkalommal kérése fölötti nézetemet közölni. Az előterjesztett kérelemnek, tekintettel arra, hogy állása a helyőrségben a közelmúltban történt eset következtében *tarthatatlanná vált*, helyt nem adhatok és azon törekvésért, hogy egy-egy szolgálati ügyet privát levéllel más utra akar terelni, teljesen *megengedhetetlennek kell kijelentem*. Gyermekeinek kora után itélve, viszonya már régi keletű.

Erre *Härtl* alezredes azt felelte: *Igen*.

Mire *Boroevics* így folytatta:

— Nézze, ön dacára ennek, a századosi és őrnagyi rangot, eme rangok keretében a magasabb fizetést, továbbá az alezredesi rangot is elérte és most *egy fatális helyzetbe jutott*, amelynek főnmaradásért továbbra nem felelhetek. Nekem nem lett volna bátorságom önt egyáltalában ily sokáig tartani.

Megjegyezte végül *Sztrakker*, hogy a rapporton a hadtestparancsnok semmiféle *becsületért* kifejezést nem használt.

A mai tárgyalás ezzel véget ért. *Härtl* Lujza a kihallgatás után meghajtotta magát a bíró előtt és eltávozott. Egyenesen a *Schalkház*-szállóban lévő lakására ment, délután pedig hazautazott Munkácsra.

Árhullámzás a tőzsdéken.

— A háboru hatása. —

Távirati tudósítás.

Budapest, október 16.

Az értéktőzsde mai forgalmát mozgalmassá és zavarossá tették az események. Reggel a megnyitáskor az olasz-török békekötés híre következtében jó kedvvel togtak hozzá az üzlethez. A spekuláció rózsaszínben látott mindent és hozzáfogott a vásárláshoz, főleg, hogy a közönségtől is volt megbízása. Az árfolyamok ennélfogva az egész vonalon erősen javultak, átlag 10—20 koronával. Így a 4 százalékos magyar koronajáradék 83.40-ről 83.55-re, a magyar hitelrészvény 795-ről 801-re, az osztrák hitelrészvény 611.75-ről 616-ra, a magyar bank 547-ről 553-ra, a jelzálog hitelbank 416-ról 420-ra, a leszámítoló bank 515-ről 520-ra, az agrár bank 492-ről 500-ra, a közuti 649-ről 660-ra, a városi villamos 373-ról 379-re, a rimamurányi 716-ról 727-re, a salgótarjáni 720-ról 740-re emelkedett.

A déli tőzsdén *hirtelen teljesen megváltozott a kép*. Híre jött, hogy a bolgár hadsereg átlépte a török határt, ami teljesen ellefedtette a tőzsdé ingatag népével az olasz-török béke jótékony hatását. Ismét dobták a papirosokat, sőt, mikor a szomszéd gabonátőzsdén azt a hazug hírt terjesztették, hogy a monarchia két hadtestet mozgósított, *az egész reggeli nyereség veszendőbe ment*, sőt részben a reggeli kezdő árfolyamnál is olcsóbb lett. Egy órakor így zárultak az árfolyamok: 4 százalékos magyar koronajáradék 83.50, magyar hitelrészvény 793, osztrák hitelrészvény 609, magyar bank 545, jelzáloghitelbank 418, leszámítoló-bank 516, agrárbank 498, hazai bank 790, közuti 648, városi villamos 374, rimamurányi 716, salgótarjáni 720.

(A gabonátőzsde.)

Annak a hírek, hogy Törökország a diplomáciai összeköttetést a Balkán-államokkal megszakította és hogy a háboru már holnap megkezdődik, alig volt valami hatása a helybeli gabonátőzsdére, mert ama jelentés folytán, hogy az olasz-török előzetes békére vonatkozó megállapodást tegnap este aláírták, meglehetősen optimizmussal vélekedtek a külső politikai helyzetről. Ennélfogva a gabonabörzén ma délelőtt jóval *nyugodtabb volt a forgalom, mint tegnap, vagy tegnapelőtt*. Az irányban azonban jöllehet a búzából 70.000, a zabból pedig 30.000 métermázsát jelentettek be szállításra, alig, vagy csak igen kis mértékben lanyhult, délben pedig általános meglepetésre egyszerre *rendkívüli mozgalmas üzletmenet* váltotta föl a délelőtti nyugodtságot.

Az árfolyamok úgy a búzánál és a rozsnál, mint a zabnál *egyszerre 40—50 fillérrel javultak*. Eleinte az értékpiacon lanyhulásának tulajdonították a hirtelen keletkezett sürgős vásárló kedvet, később pedig azzal kommentálták az irányban hirtelen beállott fordulatot, hogy Bulgária állítólag hadat üzent Törökországnak. Ezzel kapcsolatban pedig ismét fölmerült az a hír, a melyet az utóbbi időben már annyiszor kolportáltak a helybeli gabonátőzsdén, hogy állítólag a monarchia is mozgósított két hadtestet. Mivel közvetlenül a zárlat előtt terjedt a híre az állítólagos mozgósításnak és Bulgária hadüzenetének, természetesen senkinek sem volt módjában meggyőződni e két hír valódiságáról, mindazáltal közvetlenül a zárlat előtt megint épen olyan izgalmas volt a gabonapiac üzletmenete, mint a múlt héten.

(Bécsben.)

Bécsből jelentik: Az olasz-török békekötés híre s abban a reményben, hogy a balkáni háboru lokalizálva marad, az előbörzén az értékek árfolyamai *jelentékenyen emelkedtek*, elsősorban a vasértékek s ama vállalatok részvényei, amelyek hadiszegély gyártásával foglalkoznak. Osztrák hitel 5 koronával, államvasutak 13 koronával, alpesi bányák 24 koronával, Skoda 25 koronával, rimamurányi 28 koronával és török sorsjegy 10 koronával emelkedett.

Vihar a színészek közgyűlésén.

— Ditrói lemondott. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, október 16.

Sok előkészület, nagy elkeseredettségek és ezernyi röpirat után ma délelőtt végre összeült a Vármegyeház dísztermében a színészek rendkívüli országos gyűlése. Régi bajokat akart ez a gyűlés orvosolni. A vidék valamennyi színtársulata — egynek a kivételével — elküldte megbízottját a nagygyűlésre. Vagy százan-százötvenen gyűltek össze a nagyteremben. A hangulat forró, izgatott, a hőszólamok elszánt arccal nézik a falon függő nádorispánokat, főispánokat.

Ditrói Mór, az egyesület elnöke, nyitotta meg az ülést, tíz óra után néhány perccel:

— Tisztelt értekezlet, — kezdte beszédét, — a mi egyesületünkről azt állítják, hogy ósdi, maradi szervezete és szabályai elavultak. Ez nem igaz! Nálunk a törvénytelen gyermek is megkapja a maga neveltetési járulékát, az anya a fizetését, a nők választók és választhatók. Hol itt a maradiság? A panaszokként beküldött javaslatok közül egy sem foglalkozik művészeti kérdésekkel.

Élénk kiáltások: Nem művészetről van most szó, hanem kenyérről! *Kenyeret akarunk!*

Ditrói Mór: Harminc éve, hogy ebben a teremben, mikor mint az egyesület titkára, az irodaigazgatói állásra pályáztam, csunyán leszavaztak. Mint titkár, alelnök és tizenkét év óta elnök, összesen tizenhét évet töltöttem ez egyesület szolgálatában. Tizenhét éveknek sok óráját szenteltem a ti jóvoltotoknak. *De most már jöjjenek az újak, a fiatalok, én lemondok*.

A gyűlés vezetését ezután *Mezey* Kálmán korelnök vette át. Megválasztották a szavazatszedő és mandátumvizsgáló-bizottságot, felolvasták az igazolt mandátumokat. Szünetet rendeltek el, majd szünet után megválasztották a közgyűlés elnökségét. *Elnök lett: Molnár László, alelnökök: Sebestyén Géza és Faragó Ödön*.

Molnár László egyszerű szürke ruhában kezdte meg az elnöklést. Megköszönte a gyűlés bizalmát és kijelentette, hogy az eddigi vezetőség és az ő felfogása között *óriási a különbség*.

Ezután megválasztották a jegyzőket és a javaslattevő bizottság tagjait. A napirend előtt az elnök bejelentette, hogy *Ditrói* Mór írásban is lemondott az elnökségről. *Szendrei* Mihály javasolta, ne fogadják el a lemondást, *Sebestyén* Géza pedig hosszabb beszédben indítványozta, hogy a lemondást, mint nem a közgyűlés elé tartozó ügyet, utasítsák a tanács elé. A közgyűlés ily értelemben határozott. *Mátray* Béla azt panaszolta, hogy a minisztérium a lóversenypáriknak ad vasúti kedvezményt, a színészeknek ellenben nem adott.

Azutón *Ditrói* Mór és *Mezey* Bélát választották meg korelnököknek, majd megalakították az igazoló-választmányt, amelynek *Szendrei* Mihály, *Kemény* Lajos, *Gáti* Kálmán és *Szabó* Sámuel lettek a tagjai.

Sebestyén Géza szólalt föl és indítványozta, hogy a fegyelmi- és nyugdíjszabályzat ügyét is tárgyalják. Nagy vita támadt, amelynek az elnök az előrehaladott időre való tekintettel azzal véget vetett, hogy a tárgyalás folytatását holnap reggel tíz órára halasztotta.

Ferenc József és az orosz cár találkozása.

(Nem lesz európai háború. — Békés hangok Oroszországban. — A háború kezdete Törökország és balkáni szövetségek között.)

Saját tudósítónktól.

Arad, október 16.

Minden jel oda mutat, hogy túlzottan pesszimiztikus volt az a hit, amely a kis balkáni államok berzenkedésében nagy európai háború előjelét látta. Kétségtelen, hogy Oroszország eddig főhaborítóan bujkáló politikát folytatott velünk szemben és állandóan nyugtalanította a Monarchia népeit. Az európai hatalmaknak azonban talán mégis sikerül az ellentéteket kiegyenlíteni. Oroszország ma szelidebb hangon tárgyalja az eseményeket és nem lehetetlen, hogy az eddigi differenciák is teljesen szétfoszlanak, ha megvalósul Vilmos császár terve. A németek uralkodója, aki csodálatos módon mostanig nem hallatta szavát az európai koncertben, a ma érkezett táviratok szerint azt proponálta, hogy Ferenc József találkozzék Miklós orosz cárral és személyesen oszlassák el a két birodalom között fennálló gyűlékony differenciákat.

A nagyhatalmaknak tehát sikerül a balkáni háborút elszigetelni és így minden valószínűség szerint odalent egymásra maradva vívják meg véres harcaikat a haragosok. A háború különben már megkezdődött Törökország és az összes balkáni szövetséges államok között, mert a porta követi elhagyták helyeiket. Ellenőrizhetlen hír jött, hogy Skutari a montenegróiak kezébe került, ami — ha igaz — nagy veszteség Törökországnak.

Ferenc József és a cár találkozása.

— Monarchiánk és Oroszország viszonya. —

Páris, október 16. A Newyork Herald tudósítója arról értesül, hogy Pétervár és Schönbrunn között a külügyminiszterek megkerülésével tárgyalások folynak, amelyeknek az a céljuk, hogy Ferenc József találkozzon Miklós cárral. Ezt a találkozást Vilmos német császár közvetíti, aki úgy véli, hogy a két uralkodó személyes érintkezése volna a legalkalmasabb arra, hogy a monarchia és Oroszország közt minden ellentétet elsimítson.

Páris, október 16. A francia ismeretes javaslatot Cambon londoni francia nagykövet tegnap átadta Grey angol külügyi államtitkárnak és vele a javaslatról hosszasan tanácskozott. Berlinben is megkapták már a javaslatot és mindkét helyen az a benyomás, hogy Franciaország terve jelentékenyen megkönnyítené a balkáni háború lokalizálását és hozzájárulna ahhoz, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország eddigi egyetértését a háború tartamára is biztosítsa.

Nem lesz európai háború?

— Orosz békehangok. —

Pétervár, október 16. Kokovcev miniszterelnök okmányszerű bizonyítékok alapján a legnagyobb határozottsággal kijelentette, hogy a Balkán-válságban európai beavatkozástól nem kell félni. Európának diplomáciai garanciái vannak, hogy a balkáni tüzvész lokalizálva marad. Németország és Ausztria és Magyarország a többi nagyhatalommal teljesen egyetért. Kokovcev a legnagyobb nyomatékkal mondta, hogy az európai egyensúly megerősödött és hogy semmiféle veszedelem nem fenyegeti.

Páris, október 16. A *Petit Parisien* a következőket írja: Negyvennyolc óra óta sok hamis hír van elterjedve a diplomaták tevékenységéről a nagy fővárosokban és különösen Párisban. Ezek szerint Franciaország már most igyekszik nemzetközi konferenciát létesíteni. Ilyen gyorsan nem megy a dolog. Poincaré, akinek sikerült az európai szolidaritást helyreállítani, most azon fáradozik, hogy ezt a szolidaritást főtartsa és az állami kancelláriák között létesített érintkezést tartóssá tegye. A francia miniszterelnök ezakadatlanul tanácskozik az európai kormányokkal és ezek is egymás között. Arról van szó, hogy a nagyhatalmak között ne álljon be szakadás és hogy az adott pillanatban a háború megszüntetésére a jelt megadják és az okosság szavának érvényt szerezzenek.

Pétervárról jelentik: A kormány hivatalosa, a „Rossija” ma hosszabb cikkben foglalkozik Oroszországnak a Balkán-konfliktusban elfoglalt álláspontjával és az orosz külügyi kormányt ért kritikákkal. A tradíciókhoz híven — írja a *Rossija* — Oroszország szimpátiája most is, mint mindig hit és fajrokonai részén van. Am a tiszteletreméltó tradíciók nem lehetnek kizárólagos irányítói a politikának, mert ezt szövevényes érdekek befolyásolják. Ezuttal a külső és belső politikai érdekek azt tették kívánatosná, hogy a békét főtartsuk, azonban úgy, hogy ennek igazi érdekeink ne vallják kárát. Az orosz kormánynak ezt az álláspontját helyesli az ország túlnyomó többsége. A kormány tisztában van azzal, hogy csupán az akarat nem őrizheti meg a békét, mert vagy a nagyon erős, vagy a nagyon gyenge ország lehet igazán békés. Minden optimizmustól menten elmondhatjuk, hogy az európai béke megőrzésének elsőrangú feltétele, hogy Oroszország ne csak békés szándékkal legyen eltelve, hanem szándékai mellett súlyos és imponáló erővel léphessen sorompóba. Oroszország hadiereje ma hatalmasabb és jelentősebb, mint akkor volt, amidőn a távoli keleten folytatott nehéz háborút. Mindenesetre elég erősek vagyunk arra, hogy Oroszország szavának mindenhol, ahol csak kell, nyomatókat tudjunk adni. Teljesen megnyugtató különben, hogy az általános európai helyzet nem ad rendkívüli aggodalomra okot. Oroszország, Franciaország és Anglia erős védelmezői a békének és álláspontjukat Németország is támogatja. Az orosz birodalomnak a hármasszövetséghez való viszonya semmi kívánni valót nem hagy és a Balkán konfliktusban közeledés és megnyugtató véleménykieserélt jött létre a pétervári és bécsi kabinetek között. Az európai hatalmak álláspontja a Balkánon az európai Törökországban megvalósítandó reformok garantálásán kívül a területiális státuskvó megőrzésére irányul. Oroszország és Ausztria-Magyarország, amelyek a béke fenntartására közös akcióra vállalkoztak, ma valósággal barométerként mutatják azt a határt, amely a Balkán-háborút az európai háború veszedelmétől elvágtá.

Ebben a szerepben van a két állam egyesülésének magas értéke.

Bécsből jelentik: A Rossijában megjelent sugalmazott cikk itteni külpolitikai körökben jó hatást keltett és Oroszország komoly, korrekt magatartásának bizonyítékát látják benne.

A szerb—bolgár—török háború kezdete.

Szofia: Egy szófiai haditudósító sürgönyzi, hogy a háború megkezdése a legközelebbi órában várható. A haditudósító már ma a főhadiszállásra ment.

Belgrád: A török követ ma délután 4 órakor elkérte utleveleit és két órával később az egész személyzet elhagyta Belgrádot. A követ hajón Zimonyba ment és Románián keresztül Konstantinápolyba utazott. A hajó állomáson a bolgár és görög követeken kívül az összes követek megjelentek.

Szofia: Ma délután a török követ elhagyta Szófiát, Belgrádon át haza utazik. A szerb vidéken a német követ oltalma alatt áll.

Fiuméből jelentik: A külügyminisztérium hivatalosan arról értesítette a fiumei révhatárt, hogy Várna bolgár kikötőt a bolgárok aláaknázták és ezért a hajók e kikötőben nem köthetnek ki.

Követek — kellemetlen helyzetben.

Konstantinápoly, október 16. Bulgária, Szerbia és Görögország konstantinápolyi követi kinos és kellemetlen helyzetbe kerültek a porta intézkedése következtében, amellyel már tegnap visszahívta a balkáni államokban lévő követi. A három Balkán állam konstantinápolyi képviselői ma sürgős instrukciót kértek külügyi kormányuktól a további teendők tárgyában. Az úszkubi és prisztinai szerb konzulok az utasítást be sem várva hazautaztak és elutazásuk előtt levették a szerb címert a konzulátus épületéről.

Konstantinápoly, október 16. A porta követi a balkáni államokból visszahívó körtáviratában annak a reményének adott kifejezést, hogy a nagyhatalmak méltányolni fogják Törökországnak a béke fenntartására irányult fáradozásait, amelyekkel épen a hatalmak kívánságának igyekezett eleget tenni, míg a kis Balkán államok tiszteletlenek voltak a hatalmak közbenjárásával szemben és úgy viselkedtek, mintha Európa nem is léteznék.

Törökök a harctéren.

Konstantinápoly, október 16. Naponta harminc katonai vonat indul innen a határok felé. Minden egyes vonat 25 vagonból áll és 10—12.000 anatóliai tartalékost visz a harctérre. A Bulgária ellen állított török sereg két hadtestből áll, amelyek Drinápolyban és a közeli Kirkkilizében tartják a főhadiszállásukat. Ezenkívül a drinápolyi főhadiszállásra érkezett már a konstantinápolyi és gallipolii hadtest is. E hadtestek mind-egyike három hadosztályból áll 9—9000 katonával. A török nagyvezérkar ezt a négy hadtestet teljesen elegendőnek tartja a bolgárokkal való hadviselésre. A két oszlopba állított hadsereg a sűrűn érkező segélycsapatokkal kétszázötvenezer embert számlál. Feladata főleg a drinápoly-sztambul ut megvédelmezése lesz. Ezen a Bulgária ellen rendelt seregen kívül Szerbia, Montenegró, Görögország ellen egy egy teljes hadtestet állított fegyverbe a török vezérkar. Ez a három hadtest Üszkühben, Monasztirnál és Szalonikiben táboroz. Az európai török haderőhöz lehet még számítani a négy kelet ruméliai hadtestet is. A török vezérkar el van határozva a támadás azonnali megkezdésére.

Konstantinápoly, október 16. A szkutari hadosztály parancsnoka azt jelenti, hogy a montenegróiak kegyetlenül bának a török sebesültekkel: megkínözik őket és legyilkolják. Tuziban és Beránában a montenegróiak a tábori kórházakra többször rálőttek, pedig a vörös féléholdas figyelmeztető zászlót jól látták. A porta a nagyhatalmakat e jelentés közlésével figyelmeztetni fogja arra az embertelen harcmodorra, amelyet a montenegróiak folytatnak.

Konstantinápoly, október 16. A görög és örmény patriarchátusuk, továbbá a bolgár exarchátus között megegyezés jött létre arra nézve, hogy a portánál közös tiltakozó akciót indítanak a 45 éven aluli törökországi keresztényeknek a török hadseregbe való behívása ellen. Hír szerint a három egyházi főhatóság abban is megállapodott, hogy a porta elutasító válasza esetén a fennhatóságuk alá tartozó törökországi templomokat bezárják.

Konstantinápoly, október 16. Abdul pasa a keleti hadsereg vezetője ma a harctérre érkezett. A török hadiflottát hosszabb akcióra készítik elő. A flotta Beikos mellett a Boszporusz szorosban készen áll a Feketetengerre kihajózásra. A hajók igen sok szenet vettek fel és befűtve, teljes gőz alatt állnak a kikötőben.

Konstantinápoly, október 16. Napról-napra sok külföldi önkéntes jelentkezik a török hadügyminisztériumban és lelkesen követelik a harctérre szállításukat. Albániából érkező autentikus hírek szerint a monasztiri villajet albán férfinépe kivétel nélkül önkéntes szolgálatra jelentkezett.

A harcias bolgárok.

Szófia, október 16. Sefik emir starazagorai muzulmán nagybirtokos, a hasonló nevű szobronjeképvisező fia a bolgár hadsereg élrelmezésére nagy mennyiségű gabonát és takarmányt adott. Sefik emir, mint orvos, belépett a bolgár vöröskeresztes csapatba. A starazagorai mufti felhívást intézett a muzulmán lakossághoz, hogy a harcra vonuló bolgár polgártársaik helyett is miveljék meg a földet.

Páris, október 16. A Temps munkatársa beszélgetést folytatott Sztancsov párisi bolgár követel, akitől megkérdezte, hogy a török-olasz békekötés nem lesz-e befolyással Bulgária terveire.

— Semmiesetre sem — válaszolta a követ — Bulgária megmarad az elhatározása mellett, annál is inkább, mert előrelátható volt, hogy a békekötés megtörténik.

Sztancsov különben ma hazautazott Bulgáriába, hogy a hadsereghez csatlakozzon. A követ ugyanis még katonaköteles és a királyi testőrségben szolgál.

Szófiából jelentik: A kormány a török határról az ország belsejébe rendelte vissza az őrcsapatokat, hogy minden időelőtti összetűzésnek elejét vegye. A bolgár hadsereg koncentrációja még nem fejeződött be, de legkésőbb negyvennyolc óra elteltével harckészen áll az egész hadsereg. A bolgár hadsereg koncentrációja két seregben történik. Az első, a Marica-hadseregnek, amely kétszázötvenezer emberből áll, Starazagora a főhadiszállása. Ennél a hadseregnél van Ferdinand király is. A második hadsereg, amely Kösztendilnél táboroz jóval gyengébb és összesen 90.000 katonája van. Ezzel a hadsereggel fog egyesülni három szerb hadosztály. A kösztendili hadsereg Észak-nyugati irányban nyomulhat elő, a Marica-sereg pedig Drinápoly ellen fog operálni.

Skutari kapitulált?

— Véres csaták. —

Konstantinápoly, október 16. A portához táviratok érkeztek, melyek szerint Skutari kapitulált a montenegróiaknak. Ez a hír a portán leirhatatlan rémületet keltett, de egyelőre biznak abban, hogy nem felel meg a valóságnak.

Podgorica, október 16. Hum erőd, az utolsó erősség Tuzi és Skutari között, megadta magát. Az egész helyőrség, közte hatvanhárom tiszt fogásba esett.

Szalóniki: A montenegrói csapatok Tuzi és Guzinje, Piava és Berána között az összes kisebb török erősségeket hatalmukba kerítették és most a Skutari vezető uton vonulnak fel. Arról is érkezett hír, hogy Ipek irányában is montenegrói csapatokat láttak előrenyomulni, ez azonban nem felel meg a valóságnak.

Bécs: Ide érkezett információk szerint a montenegrói veszteség eddig 600 halott, ezer súlyosan sebesült. Ez óriási szám, amely magyarázatul szolgál annak, hogy miért intézte Nikita csapataihoz a sürgős felszólítást, hogy eddigi taktikáját hagyja fel és harcmodorát inkább a tüzéségére támassza.

Konstantinápoly, október 16. A Daily-Carniche hadi tudósítónője Miss Durlean Tuzi elfoglalásáról a következőket jelenti lapjának: Vasárnap kapták Tuzi védői a montenegróiak első felszólítását, hogy adják fel a várost és az erősséget. A törökök nem válaszoltak és így hétfőn reggel hat montenegrói ütég erős keresztűzbe fogta az erősséget. Három óra hosszat tartott a bombázás, amelyben a törökök vitézül megállták a helyüket. Végre is belátták, hogy a további ellentállás hiábavaló és kitűzték a fehér zászlót. Hosszu sorban kigyóztak alá az erősségből vezető uton a montenegrói táborba a foglyul esett török katonák, a két oldal sorjait álló montenegróiak között. Egy montenegrói zenekar szomorú dalokat játszott. Utoljára a török tisztok hagyták el az erődítményt egy pasa vezetése alatt. A követ, vaskos pasa lóháton volt. Danilo trónörökös külön gratulált a pasának hősiességéért.

Szalóniki: Dacára annak, hogy Szerbia hadüzenete még nem történt meg, a török-szerb határon heves tüzdelem folyik.

Monarchiánk és Törökország viszonya.

London, október 16. Kiamil hasa, a Daily News egyik munkatársának ezt mondta:

— A balkáni háború elkerülhetetlen volt, de kijelentem, hogy az apró államokra nézve teljesen céltalan. Ez a háború Oroszország és Ausztria és Magyarország között folyik. Ha mi győzünk, akkor Ausztriának és Magyarországnak lesz haszna belőle, ha megvernek bennünket, akkor Oroszországnak a haszon. Angliának saját érdekében kellene minden befolyását fölhasználnia, hogy a háborúnak mentől előbb vége legyen. A Bulgária és Görögország között való szövetség esztelen és természetellenes dolog. Görögországnak az volna az érdeke, hogy Törökországgal tartson.

Mihelyt a háborút befejezzük, meg fogjuk valósítani a macedóniai reformokat. Már régebben arra akartuk kérni Angliát, hogy küldjön nekünk hat tanácsadót, vagy ha ezt a nemzetközi feltékenység miatt nem tehetné, küldjön három nagyhatalom két-két tanácsadót, akik a reformok keresztülvételét intéznék és ellenőriznék. Ha Ausztria és Magyarország a szandzsákat okkupálná, ebből nekünk nagy hasznunk volna, mert Szerbiát és Montenegrót szétválasztaná egymástól. Helyesen is tenné a monarchia, ha megszállná novibazart, mert különben megieszik ezt a szerbek.

Rálöttek egy osztrák-magyar naszádra.

Zimonyból jelentik: A minap a magyar és osztrák haditengerészet különítményének egy őrző naszádjára a Száván hajózt. A naszádra, miközben rendes gyakorlatát végezte, a nagyon megerősített szerb partról két éles lövést tettek. Emberéletben nem esett kár, az őrző naszád nyugodtan folytatta útját.

Bécs, október 16. A hadügyminisztérium tengerészeti osztálya hivatalosan is megerősíti a hírt, hogy a Száván rendes őrzőjáratát végző édesvízi hadi naszádra a szerb partról rálöttek. A naszádra két lövés történt, amelyek közül az egyik a naszád testébe furódott, de a legénységből senkit nem sebesített meg. A tengerészeti osztály nem tulajdonít jelentőséget a lövöldözésnek, de azért a vizsgálatot megindította.

Románia magatartása.

Bukarest, október 14. A romániai közvéleményt még mindig meglehetősen közömbös hatással érintik a balkáni események. Pedig a tulérezékeny romániai kereskedelem, melynek a gyakori fizetésképtelenség miatt rendes körülmények között sincs nagy hitele a külföldön, súlyos következményekkel fenyegeti az ország nemzetgazdasági helyzetét. Jásziból hetek óta nyugtalanító

hírek érkeznek. Ebben a kereskedelmi középpontban nem érzik biztosságban a bankok ügyfelei pénzüket s a pénzüintézetek napok óta valóságos ostrom alatt állanak. A jászai kereskedelmi piac csődje elkerülhetetlen. Október végére várják a krízist, amikor több nagy cégnek fizetési kötelezettségei vannak és amely kötelezettségeknek aligha fog egy is eleget tenni. Nem különb a helyzet Bukarestben sem. Jellemző a polgárság kedvére, hogy a pénzüintézetekből kivett betéeteivel osztrák és magyar aranyakat keres és vásárol. Az aranyérmeket mind elkapkodták a bankokban. A kisebb pénzüintézetek helyzete kétségbeesítő. Minden aktivitásuk megbénult.

Hivatalosan még semmi intézkedés nem történt, amelyből az volna következtethető, hogy Románia már a legközelebbi jövőben szavát kívánja hallatni a Balkánon. E tekintetben a kis királyság bizalomteljesen követi az osztrák és magyar monarchia tanácsát; kétségtelen, hogy Románia szerepe is akkor fog kezdődni, amikor kettős monarchiánk szükségét látja majd a beavatkozásnak. Itt mindenki tudja, hogy Románia érdekeit Ausztria és Magyarország őszinte jóindulattal értékeli és erre való tekintettel nem tartják elkésztnek az esetleges mozgósítási parancsot a legutolsó percekben sem. Románia hadserege különben úgy van szervezve s közlekedési eszközei olyan fejlettek, hogy a haderő negyvennyolc óra alatt teljesen koncentrálható.

Bukarest, október 16. Princzipessa Maria nevű román hajót ma Várnában a bolgár hatóságok lefoglalták állítólag azért, mert a hajón török alattvalókat akartak szállítani.

A báró kisasszony boldogtalan házassága.

— Az aradi járásbíró ítélete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Egy ismert aradmegyei jegyző válópőre foglalkoztatta ma az aradi járásbírószéket. Nem a válópőrből hoztak ma ítéletet, hanem az ezzel összefüggő nőtartási ügyben. A pör előzményeiről nemrégiben írt az Aradi Közlöny.

A szóban lévő jegyző egy aradi bárói család kedves és intelligens leányát vette feleségül, azonban a házastársak nem tudták megtalálni a boldogító harmóniát. A fiatalasszony Aradra költözött szüleihez és beadta az ura ellen a válópőrt. Az okok között van néhány igen figyelemreméltó. Az uriasasszony szerint a férje feltűnően sokat foglalkozott egy községi tanító körül, akinél gyakran órákat is töltött. A legsúlyosabb vád azonban az volt, hogy a férj egy alkalommal Aradtól Budapestig lefüggönyözött kupéban utazott ama bizonyos tanítókisasszonnyal.

A válópőrből még nem hoztak ítéletet, de közben az urinő nőtartási pőrt is indított a férj ellen az aradi járásbírószéknél. Havi 200 koronát kért addig is, amíg a válópőrből a különböző fórumok ítéleznek. A pör Éles Simon járásbíró elé került, aki elrendelte a bizonyítást a feleség által fölhozott indokokra. Kihallgatta a férjet, aki azonban kijelentette, hogy mindig a legnagyobb hűséggel volt felesége iránt s ma sem tudja: miért költözött el tőle hitvese.

— Én sokszor kértem már, hogy jöjjön vissza, én hű férje leszek. De nem hallgatott rám. A tanítónőnek én nem udvaroltam — vallotta a jegyző — én csak mint az iskolagondnokság tagja, szoktam eljárni a tanítást ellenőrizni.

— Akkor is, amikor nem voltak az iskolában a növendékek? — kérdezte a bíró.

— Én kérem lelkiismeretesen végzem a feladatomat és mindig tudnom kell, mi történik az iskolában.

A lefüggönyözött kupéban való utazás a vonatkozáson azt vallotta, hogy csak véletlenül került a hálgye egy kupéba.

A bíró ezután egész sereg tanut hallgatott ki. A budapesti utazásról a kalauzok azt vallották, hogy a jegyző egészen Budapestig kettesben utazott a tanítónóval és az uton senki se zavarta őket. Kihallgatta még a bíró a község lakosságának egy részét. Azt vallották, hogy a jegyző tényleg udvarolt a tanítónőnek és a kihallgatottak azt is tudják, hogy az urnó sokszor kérte férjét: ne zavarja meg családi boldogságukat.

— Tudomásom van róla — mondta egyik tanu — hogy a jegyző ur nem adott pénzt egy alkalommal a háztartás céljaira; azt mondta, hogy nincs pénze, pedig ugyanakkor a tanítónő társaságában sok pénzt elköltött.

E vallomások alapján Éles bíró ma meghozta ítéletét. Kimondotta: bebizonyítva látja, hogy a férj túrhatalmára tette feleségének a házában való maradását és ilyen körülmények között az asszony jogosan hagyta ott férjét. Épen azért a férj terhére havi 80 koronát ítél meg addig, amíg a válópör be nem fejeződik.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A novemberi ciklus esküdtbírái.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Az aradi királyi törvényszéken ma délelőtt sorsolták ki a novemberi esküdszéki ciklus esküdtbíráit. A sorsolást Köller János törvényszéki bíró vezette. Rendes esküdtek lettek:

Kende Ferenc bornagykereskedő (Ménés), Krausz Gyula könyvelő, Kalló András gazdatiszt, Herbert Gyula gépmester, Bossányi Kálmán urad, gazdatiszt (Nadab), Gerő Gyula magánhivatalnok, K. Kovács Lajos, Martini János szabó, Reismann Ede háztulajdonos, Goldzieher Albert dr. ügyvéd, Galler Péter ker. ügynök, Gergely Sándor magánhivatalnok, Stojkovic Milán hentes, Néczi Mihály földbirtokos, ilj. Nyári Béla könyvelő, Sugár Károly bankhivatalnok, Czizel Izrael lakatos, Grob Jenő magánhivatalnok, Hoffman Ede magánhivatalnok, Schultz Henrik légszeszgyári igazg. Schneberger Albert háztulajdonos, Dobos János magánhivatalnok, Stern Miksa magánhivatalnok, Spitz Lipót üzletvezető, Veliciu Romulus dr. ügyvéd, Farkas István pékmester, Weinberger Ferenc ékszerész, Pulitznr Armánd fakereskedő, Czédly György bankhivatalnok, Kristóf György borbély. Helyettes esküdtek: Dür Kocsárd kereskedő, Weisz Árpád üzletvezető, Langer József hangszerkészítő, Tesits Sándor vendéglős, Werner Sándor kereskedő, Blaskovics János művezető, Barát János bankhivatalnok, Péter József magánhivatalnok, Amigó József szállító, Szende Lajos magánhivatalnok, aradi lakosok.

§ A máriaradnai járásbíró új vezetője. Tudvalévő, hogy Polgár Béla máriaradnai vezető járásbíró meghalt és így állása megüresedett. Mint megbízható forrásból értesülünk, Polgár utódjául Horváth János aradi törvényszéki bíró fogják kinevezni.

§ A vendég joga. Egy budapesti kávést elítélte a törvényszék tekintélyesebb mennyiségű koronákra, azért, mert egy vendégét azzal sértette meg, hogy a helyét másnak engedte át, mialatt a vendéget egy ál-telefonhívással elmozdította a lefoglalt asztaltól. A törvényszék kimondotta azt az érdekes elvi jelentőségű döntést, hogy becsületsértés, ha valaki egy közbecsülésben álló személyt durván megtréfál; különösen beszámítás alá esik, ha ilyen eset kávéházban történik, ahol a tulajdonosnak fokozottan udvariasnak kell lennie.

§ Tárgyalás a fogházban című mai közleményünket Hartmann János családtagjai félremagyarázták és olyan értelmet tulajdonítottak a cikknek, amilyent annak nem szántunk. A család kívánságára kijelentjük, hogy Hartmann Jánost vallomása megtételénél kizárólag az igazság felderítése vezérelte.

Az aradi Kossuth-kut.

— Milyenek a modellek? —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Az aradi Kossuth Lajos asztaltársaság, az ország egyik legszebb Kossuth-szobrának életrehívója, az aradi társadalom hazafias lelkesedésének harminc-éven át tiszteletreméltó ébresztője és ébrentartója most, hogy megalakulásának harmincadik fordulójához ér el, ezt a határkövet is emlékeztetéssé akarja tenni. Művészi alkotással, hosszú időre emlékeztető emlékművel teszi önzetlen munkálkodását felejthetlenné a város közönsége előtt. A saját buzgalmából összegyűjtött fil-lérekéből, diszkutat emeltet a Kossuth parkban a város ékesítésére. Tízezer korona van együtt erre a szép célra, melynek legnagyobb részét a társaság tagjai adományozták.

Arad város közgyűlése annak idején a leg-hálásabb köszönettel fogadta a társaság megkapó eszméjét és a maga részéről is támogatja a megvalósítást, hisz Arad város díszítésére szolgál első sorban. A társaság országos pályázatot irt ki a diszkut tervezésére és ennek határideje tegnap déli tizenkét órakor járt le.

Sajnos a társaság anyagi eszközei gyengék és a rendelkezésére álló pénzösszeg, tekintve a megadott művészi célt és feladatot, oly kevés, hogy ennek tulajdonítandó a pályázat eredményének kvantitatív és kvalitatív szegénysége. Mindössze öt pályaterv érkezett be, 5 jellegű levél kíséretében. A kivitelí összeg mindössze tízezer korona, a pályadíj alig néhány száz. Két pályázó jelezte még, hogy küld modellt, de ha nem tudják bizonyítani, hogy a terminus lejártáig már elkészültek alkotásukkal, akkor a konkurenciából kizárandók.

A mintákat ma állították fel a Weitzer-utcai polgári líu iskola dísztermében, ahol a közönség megtekintheti. A zsüri Varjassy Lajos polgármester elnöklésével szombaton végzi a munkáját. A társaságnak kiküldött bizottsága holnap állítja össze a bíráló testületet, melynek tagjai Lócs Rezső gazdasági tanácsnok, Virágh Lajos főmérnök, a mérnökegyet három küldöttje, a Kőlesey egyet egy, a Kossuth asztaltársaság hat tagja.

A kiállított modellek között nem lesz nehéz a válogatás. Az első pillanatban megkapja a szemlélőt az, amelynek jellege: „Száll a madár ágról ágra”. A művészi feladatot a legművészebb eszközökkel legjobban megközelítő alkotás. Arányai és méreteinél fogva harmoniában áll a Kossuth szoborral és a Kossuth parkkal, tehát a megengedett méretig monumentális jellegű, míg a többi négy pályamű alkotója úgy látszik megfellebbezett arról, hogy egy nyilvános park kiemelkedő díszítésül kell a kutnak szolgálnia és oly méretekben tervezték meg műveiket, hogy azok egy udvarhoz tartozó kertben méltóan foglalhatnak helyet, de az aradi Kossuth parkban nem igen. Az említett dombormű nem a magasságba törekvéssel oldja meg feladatát, hanem inkább a szelektív elhelyezéssel, amely azonban harmonizál a hosszúsági dimenziókkal is. A lépcsőzetes alapon emelkedő plató alkotja a medencét, mely körül két rendkívül plasztikus csoportozat, háttérben pedig egy oszlopszerű emelkedésen egy relief helyeződik el. A csoda szarvas legendáját dolgozta fel a művész szerencsés kézzel. A jobboldalon látjuk a vadászokat, akik üldözik a Meotis ingoványában szomját ojtó szarvast (relief) míg baloldalon foglal helyet a király leány és kíséretének bajos csoportozata. A szobor hátoldalán pedig a Kossuth asztaltársaság tevékenységének: a jótékonyagnak, hazafias kultusznak szimbolumai láthatók reliefekben.

A siker minden jogos reményével pályázik egyik díjra az Antik jellegű alkotás. A megoldandó gondolathoz művészi feltölgással közeledő megoldást egy Antik ruházatu, kitűnően megrajzolt szép női szoboralak ábrázolja. A sikerült alak közében kosarat tart és egy lépcsőzeten jön lefelé. Élet van ebben az alakban, melynek póza művészi és határozottan plasztikus a megjelenése.

Utána említendő meg „Együtt” jellegű, amelynek architektúrája érdekes és eredeti fellogásu és szobrászati részletei, nem tiszta plasztikájukkal, hanem inkább dekoratív erejűekkel hatnak. Négy szegletes medencét gondol a művész, amelyből lépcsőzetes talapzat emelkedik ki. Két, jól megkomponált férfialak nyújt egymásnak kezét az előtérben, míg a háttérben sas madár alakja emelkedik fel. A dekoratív hatás erős.

A Sasfőök jellegű terv kerek medence, melyből karcsu pillér köteg emelkedik a magasba. Ezen áll a német iskola modorosságában mintázott női alak, melynek lábánál kiterjesztett szárnyu sasmadár pihen és feltekint a női akt kezében tartott sasfőökre.

A „Győzelem” jellegű viselő model a leggyengébb munka. Eltekintve attól, hogy méreteinél fogva nem nyilvános helyre való, mert elvész, művészi gondolat sincs benne. Sablonos négy-szögletű medence, négy szegletű oszlopszerű talapzaton, melyen kardot rántó férfi emelkedik ki, aki sarkányt öl. Az állat feje oda van erőszakolva az oszlophoz, jelezve, hogy annak belsejébe ontja a vizet. A férfi alak kurta lábszárai aligha bírják meg annak aránytalanul erős törzsét.

A zsüri mint említettük szombaton ítélezik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Csütörtök: *Brezeda ur*, bohózat. Bemutató előadás.

Péntek: *Brezeda ur*, bohózat. Másodszor.

Szombat: *A nagymama*, daljáték.

Vasárnap: Délután: *Artatlan Zsuzska*, operette. Este: *A falu rossza*, népszínmű.

* Ajándék az Aradi Ereklje Muzemnek.

Az Aradi Ereklje Muzem újabb örvendetes gyarapodásáról adhatunk hírt. Arad polgármestere ugyanis a város közönsége nevében kérvényt intézett az Erdélyi Nemzeti Muzem elnökségéhez, hogy a muzem birtokában lévő szabadságharc kiáltványok, felhívások, nyomtatványok stb. kettős példányából egy-egy példányt az aradi Ereklje-muzem részére átengedni sziveskedjék. A polgármester az E. N. M.-hoz intézett átiratának másolatát azzal a kérelemmel közölte Márki Sándor dr. kolozsvári egyetemi tanárral, Aradnak e régi barátjával, hogy az átirat kedvező elintézése iránt érdeklődni sziveskedjék. Márki dr. levélben értesítette a polgármestert, hogy az E. N. M. választmánya folyó hó 2 án tartott ülésén a kettős példányokat készséggel felajánlotta Aradnak és Erdélyi Pált a könyvtár igazgatóját a nyomtatványok egybeállításával és Aradra küldésével megbizta. A választmány határozatának sürgős végrehajtása annyival is inkább remélhető, mert Eszterházy Kálmán gróf az E. N. M. választmányának elnöke október hó 6 án Ereklje-muzemünk gazdagságáról és nagy értékéről elragadtatással nyilatkozott.

* Dr. Gar el Hama II. (Az Uránia nagy szenzációja.) Az idők folyamán valóságos mozi-típusok keletkeztek, akik külön irodalmat is képviselnek. Sherlock Holmes, Nick Winter a detektívek és Dr. Gar el Hama a gonosztevők világából. A közönség rendkívüli érdeklődésével találkozik valamennyi kép, mely ezeknek az érdekes típusoknak eseteivel foglalkozik. Gar el Hama rémes, kimétienségükben páratlan gaztettei a legizgalmasabb látványosság számba mennek. A most az Urániaiban színe kerülő második el Hama ciklus még izgatóbb, mint volt az első rész. Hatás tekintetében csupán a Páris titka című rémdráma vetekedhet vele. Megdermedve látjuk, mikor a gazember egy rejtett ajtón a pincébe löki Watson detektívet. Borzalmas látvány a detektív halálos küzdelme a pincébe tóduló vízzel, aztán a partra vergődése. Iszonyatos látvány a megbilincsel rab szökése a robogó autobusból. Kivágja a kocsi börtönjét és így ugrik a földre, ahol véresre zuzza magát. A megbilincsel, börtönéhez láncolt gonosztevő tehetetlen dühe megrémiti a nézőt és a vadállat torz arca még sokáig kísért. Fenomenális kép ez, melynél különbet még nem láttunk.

176
* Brezeda ur. Csütörtökön érdekes és mulattató bohózatot mutat be az aradi színház. A budapesti Magyar Színház szezonnyitó darabja volt a Brezeda ur című német bohózat, amely sikert aratott. Az aradi színház személyzete ambíciójával készült erre a darabra, amelyből már napok óta folyt a próbák.

* A nagymama. Szombaton kedves, megkapó darabot elevenít fel az aradi színház, a Nagymamát adja. Az érdekes operett-reprizben a címszerepet Kállay Jolán, Mártát pedig Diósy Nusi játsza. A többi főszerepeket Benkőné, Nógrádi, Huszár, Delli, Várnay, Polgár és Herold játsszák.

* Az elfogyott kiadású Fráter-, Balázs nótáskönyvek Kerpelnél még mindig kaphatók.

* Halálbalovaglás. (Nordisk dráma. Bemutatták az Apolló színházban.) Kétségtelen, hiszen számtalanszor meggyőződhattünk róla, hogy az összes filmgyárak között a Nordisk Film Compagnie találta el legjobban azt az utat, amelyen a kinematográfia a népszerűség magaslátára jut hat. Minden egyes norvég film a filmgyártás evolúciójában újabb határkövet állít fel. A norvég filmek nemcsak a pillanatnyi hangulatok sikerét aratják le, hanem emlékeket hagynak hátra, amelyeket a mozisínházak közönsége szeretettel őriz meg. Most, hogy végignéztük a „Halálbalovaglás” s bennük él ennek a legújabb norvég darabnak minden szépsége, gazdagsága és izgalma, visszagondolunk a többi norvég képekre. Vajon melyik volt tökéletesebb, melyik tudott nagyobb csodálkozást kiváltani belőlünk? Nehéz erre a kérdésre feleletet adni, mert mindegyik Nordisk film más-más irányban érdemelte ki a legteljesebb elismerésünket. A Halálbalovaglás-ban összpontosul a legnívósabb színészi játék az operatőr csodás művészi munkájával. — Az Apolló színház jelenti, hogy a ma este nagy sikerrel bemutatott Nordisk-dramát csütörtökön és pénteken tartja még műsoron. 177

* Nagy képkiallítás Kerpel könyvkereskedésében. November hó 1-én nyílik meg a Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton budapesti műkereskedő nagyszabású képkiallítása, melyen a legnevesebb művészek szebbnél szebb festményei lesznek képviselve. Több mint 400 darab elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd eladásra. 6356

Negyven millió kártérítés a törököknek.

— Mi történik Tripoliszban. —

Távirati tudósítás.

Róma, október 16.

Ma jelentették, hogy tegnap este hat órakor Ouchyban aláírták az olasz-török előzetes békére vonatkozó megállapodásokat. Rómából azt jelentik, hogy a béke-szerződés határozatait egyelőre nem fogják nyilvánosságra hozni, de ismeretes, hogy Olaszország követeléseinek megfelelnek és az ellenségeskedés megszüntetését vonják maguk után. Mint jól értesült körökből jelentik, a kártérítés, amelyet Olaszország Törökországnak Tripoliszért fizet, 40 millió frank.

Az olasz-török béke kivitelének módzataira nézve jelentik a Pester Lloydnak, hogy először is Törökország köteles lesz csapatait Tripoliszból kivonni. Ez oly módon fog történni, hogy a szultán egy külön dekretumot fog kibocsátani, amelyben a tripolisziakat, illetve Kejreneika lakóit értesíteni fogja. Törökország a legmesszebbmenő autonómiát biztosítja nekik és saját kezükbe teszi sorsukat, hogy aszerint határozzanak. Ezek után Olaszország megfogja szállni Tripoliszt és ki fogja hirdetni, hogy amnesztiát ad mindazoknak, akik Törökországot küzdöttek.

Akik ezután is Olaszország ellen fognak harcolni, azokat mint lázadókat büntetik. Ugyanakkor Olaszország kifogja vonni csapatait az aegai tengerből, a szigetektől és Törökország amnesztiát fog adni mindazoknak, akik a szigeteken az olasz hadműveleteket bármi módon támogatták. Ez a legfőbb módzata a béke kivitelének.

Emver bej, a török csapatok vezére, egyik újságíró barátjához levelet intézett, amelyben kijelenti, hogy rosszalja a béke megkötését, de ő beteg és egyébként is ha vissza fogják hívni, ugya béke parancsainak engedelmeskedik. Az egész olasz

sajtóban általában az a hangulat dominál, hogy Olaszország a békekötéssel az európai konföderáció konszolidálása érdekében nagy szolgálatot tett és hozzájárult ahhoz, hogy a balkáni háború lecsendesíthessék és nagyobb komplikációk kikerülhetők legyenek.

Merénylet a kis gróf ellen.

— A komorna szenzációs vallomása. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Nagybecskerek, október 16.

Az Aradi Közlöny már megírta a napokban, hogy az écskai Harnoncourt kastélyban szeptember 30-án egy komorna felgyújtotta a fiatal gróf, Harnoncourt Félix lakosztályát. A bűnös leányt elfogták és letartóztatták. A lángok Harnoncourt Félix gróf lakosztályában törtek ki először. A fiatal, alig husz éves gróf elmebeteg. Egy szolgálaton kívüli katonatiszt, Troyer vadászkapitány a nevelője. Egymás mellett vannak a lakosztályaik: egy szalon, egy ebédlő, egy fürdőszoba és két hálószoba. Szeptember 30-án esti kilenc órakor tértek nyugovóra a gróf és nevelője. Késő éjszaka volt már, amikor a kapitány gyanus recsegés-ropogásra ébredt. Azt hitte, betörők járnak a kastélyban, elővette revolverét és kinyitotta az ajtót. Visszatért: az egész folyosó lángokban állott. Troyer rögtön a gróf megmentésére sietett. Lármát csapott és dőngetni kezdte a fürdőszoba ajtaját. Harnoncourt Félix felébredt. Kifejezéstelen arccal állott meg az égő ajtóban. Nevelője hozzárohant és a lángokon keresztül kimentette. Ekkorra már fenn volt az egész kastély. Az épület másik szárnyán lakó Pallavicini Artur őrgróf és felesége is lesiettek az udvarra. A tüzet eloltották és másnapra hazasürgönyözték az öreg Harnoncourt grófot, az elmebeteg fiatal gróf gyámját. Az öreg Harnoncourt gróf ahogy megérkezett, megtette a főjelentést a nagybecskereki törvényszéken az ismeretlen gyújtogató ellen. A nagybecskereki főszolgabíró kezdte meg a nyomozást, de egy hét alatt még azt sem tudták megállapítani, hogyan keletkezett a tűz. A gyanu azonban a nevelőre, Troyer kapitányra irányult.

Gróf Harnoncourt ekkor sürgönyileg lehitva Écskára Schön Jeremiást, a Pinkerton detektívvalalat főnökét, hogy ő vegye kezébe a nyomozást. Schön három nap alatt tisztázta az ügyet. Elsősorban megállapította, hogy a fiatal gróf szobái előtt a szőnyeget terpetinnel öntötték le és úgy gyújtották fel. A terpetint padlótisztításra használják a kastélyban. Szeptember 28-án hoztak belőle két kilót. A kastélynak azon a részén, ahol a lángok felecsaptak, a grófnak, a nevelőnek és őrgróf Pallavicini Arturné komornáján, Freier Paulán kívül más nem aludt. A cselédség lakosztályai a gazdasági épületekben vannak. A detektív megállapította, hogy Harnoncourt Félix és Troyer kilenc órakor feküdtek le. Pallavicini őrgróf este 11 órakor érkezett meg vasuton vidékről és 11 órára ő is ágyban volt. A komorna is ekkor feküdt le. Schön tovább nyomozott. Házkutatást tartott és a komorna szobájában talált egy fél üveg terpetint.

Ekkor egy névtelen levelet találtak a kastély udvarán. A levél a nevelőhöz volt címezve. Azt írta benne egy névtelen valaki Troyernek, hogy vallja be a gyújtogatót, más nem követhette el, csak ő. A detektív ekkor újra házkutatást tartott és a komorna szobájában, a fehérnemű szekrényben megtalálta az anonim levél párját. Ez őrgróf Pallavicininek volt címezve s az volt benne, hogy: Troyer sedékes gyújtotta fel a kastélyt, csak azért, hogy állásából távozhasson.

A két levél összehasonlításából megállapították, hogy egy kéz írta mind a kettőt. A komorna — sovány, széke, álló arcon, sals-

burgi születésű, tipikus német leány — tagadott, de később mégis bevallotta, hogy ő írta a levelet. Megkérdezték tőle, miért haragszik a kapitányra? Így felelt:

— Mert gyűlölöm. Azt akartam, hogy azt higgyék: ő a gyújtogató!

A leány mind jobban és jobban megtört s végre bevallotta, hogy ő gyújtotta fel az elmebeteg gróf lakosztályát. Elmondta, hogy negyedtizenkét óra után kilopódzkodott a folyosóra. Egy nagy üveg terpetint és gyertyát vitt magával. Előbb a kapitány ajtaját akarta meggyújtani, de félt, hogy Troyer felébred. Leöntötte tehát terpetinnel a gróf szobája előtti szőnyeget és meggyújtotta őket a gyertyával. Aztán gyorsan visszasietett a szobájába. Arról azonban szót sem akart szólni a komorna, hogy miért gyújtogatót és hogy ki bujtatta, biztatta arra, hogy gyujtsa fel Harnoncourt Félix ajtajait.

Őrgróf Pallavicini Arturné, aki Harnoncourt-leány, nem szerette a századost. Állandóan disszonanciák voltak köztük. Aminthogy apjával, az öreg Harnoncourt gróffal sem élt teljes egyetértésben. Emlékezetes még az a nem is régen történt botrány, hogy az elmebeteg Félix gróf előbbi nevelője: Karsten, megszöktette az őrgrófnő hugát, Harnoncourt gróf ifjabbik leányát, Mária Lujzát. A szerelmesek Genfbe szöktek és ott megesküdtek. Harnoncourt gróf adott ugyan másfél millió korona hozományt a leányának, de haragudott rá, látni se akarta többé. A másfél millió hamar elfogyott és Karstenné újra pénzt kért apjától. A gróf azonban kereken megtagadta a kérést. Karstenné erre beperelte édesapját, Harnoncourt grófot. Pallavicini őrgrófné mindezek dacára nem volt haragban testvérével, sőt állandó levelezésben állott vele. Az öreg grófhhoz csak nem normális fia ragaszkodott, akinek különben gyámja volt s ő kezelte a fiu harminc millió korona értékű vagyonát.

A gróf erélyesen sürgette a nyomozás befejezését és egy napra rá, hogy Freier Paula beismerte a gyújtogatót, a komorna így vallott: — A tűz utáni nap bevallottam a grófnőnek, hogy én voltam a gyújtogató. Ő azt felelte, hogy ne féljek, senki sem fog rám gyanakodni, mindenki a kapitányt tartja majd bűnösnek. Egész életemre jó dolgom lesz nála, mindig gondoskodni fog rólam.

A szenzációs vallomás olvasható a nagybecskereki ügyészszégen fekvő iratokban. A komornát előzetes letartóztatásba helyezték.

Legujabb.

— A balkáni háború. —

— Lapzártá után érkezett táviratok. —

Podgorica, október 16.

Sikerült a montenegrói csapatoknak a Mar-mor erőddel szemben levő Kurics-erődöt elfoglalni és az előkészületeket megtenni a Tarabos hegyen levő erődítmény megostromlásához.

Konstantinápoly. A török csapatok gyűjtése a legnagyobb gyorsasággal folyik. Európai Törökországban 350 ezer katona áll készen. Ugyanakkor tömegesen gyülekeznek az anatólia-redítek Konstantinápolyban. Ma is hatezeren érkeztek meg. Ezek a redítek képezik majd a török csapat legjobb és legmegbízhatóbb részét.

Szófia, október 16. A szófiai törökkövet utasítást kapott, hogy hagyja el Szófiát, a szerb követ Zimonyon keresztül már el is hagyta Belgrádot. A görög követ szintén utasítást kapott Törökország elhagyására. A törökkonzulok Szerbiában, Bulgáriában, Törökországban egyidőig megmaradnak, hogy a konzuli üzemet fenttarthassák.

Konstantinápoly: A Terdsamani Hakkikat értesítése szerint Abdul Hamid ex szultánt, aki már megérkezett Szalonikiból Konstantinápolyba a Beylerbey palotában internálták.

HIREK.

Az aradi ezred önkéntesei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Az új véderőtörvény tudvalevően megszigorítja az egyéves önkéntesek szolgálati szabályzatát, s ezért a most bevonult katonakötelesek fanyar érzéssel bujtak a „császár ruhájába”. Az aradi 33. gyalogezred egyéves önkénteseinek az új törvény szigorán kívül még az is kellemetlen újsággént hatott, hogy az iskola nem Aradon lesz. Az utolsó napokban változtatták meg a pozíciókat és az Aradra tervezett önkéntes iskolát Nagyváradon állították föl. Ide vonultak be a következő katonakötelesek:

Barbu Traján, Bognár Vilmos, Borszéki Ferenc, Deák János, Denczig Béla, Fischer Mór, Fröhlich József, Gyaraký Sándor, Györössy Endre, Harsányi Lajos, Horváth Sándor, Hotorán Miklós, Juhász Ernő, Kele Gyula, Kemény Károly, Kiss Lajos, Kleer Pál, Klein Alfréd, Krause Bruno, Leuka Gyula, Luczay Kornelius, Olajos Géza, Scheibert Vilmos, Schwiigelhoffer Vilmos, Soltz Alajos, Szél Aladár, Weber Miklós, Zboray Jenő, Fetter Lajos, Pellegrini Ferenc, Gál Ferenc, Ciacian Adorján, Robb Kálmán, Rátky Béla, Kaufmann Sándor, Ardelean Miklós, Popovicu Antal, Rác Traján, Witzzenbacher József, Ganea Adrian, Vörös György, Marinkovics Vladislav, Buzás Ádám, Sámson Adolf, Krebsz Péter, Capitanu József.

Ezek közül hatan a helyőrségi kórházba kívánczok különböző betegség címén. Hármat közülük már el is bocsátottak, mert a felülvizsgálatnál fegyverfogásra alkalmatlannak találták.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Lényegtelen hőváltozás és keleten elvételre csapadék várható. — Sürgönyprognózis: Hűvös, keleten elvételre csapadék. Déli hőmérséklet: 10.0 C.

— A király Budapesten. Bécsből jelentik: A király november másodikán utazik Budapestre, ahol három héttig fog maradni. Arra nézve, hogy a király Gödöllőre is utazik, még nem történt intézkedés, de valószínű, hogy a király budapesti tartózkodása alatt néhány vadászkirándulásra fog menni Gödöllőre. — Bécsből jelenti tudósítónk: A király ma aláírta a magyar és osztrák kormány előterjesztését és november 15-ére hívja össze Budapestre a delegációkat. Az uralkodó a budai királyi palotában november 6-án fogadja a delegátusokat.

— Öfensége feltalál. A hivatalos lap udvari titkot árul el ma. A Budapesti Közlöny mai száma a *Megadott szabadalmak* rovatában közli, amint itt következik: 16936. lajstromszám. *Salvator* Leopold csász. és kir. főherceg, tüzérségi főfelügyelő és Warchalowski August igazgató Wienben. — Eljárás és berendezés lövedék tetszés szerinti fokozására, vagy változtatására. XIX/c. oszt. 1911. márc. 14. Elsőbbsége 1911. márc. 7-ike.

— Ballay Lajos halála. A szabadalmi hivatal, a jogászvilágot s Budapest társaságát súlyos gyász érte: *Ballay* Lajos miniszteri tanácsos ma éjjel a Ligetszánatóriumban meghalt, ahol hetekkel ezelőtt vették gyógykezelés alá. Napok óta volt már válságos az állapota, s az orvosok menthetetlennek jelentették ki. Halálával nagy veszteség érte a szabadalmi hivatal, amelynek főnöke volt, s a *Lipótvárosi Kaszinót*, amelynek az elnöki méltóságát töltötte be nagyabecslés és teljes elismerés közepette. A baleset ellen való biztosításról, a vasárnapi munkaszünetről, a vándoriparról és házalásról szóló törvényjavaslatok tervezetét ő készítette. Ötvennyolc éves korában érte a halál.

— Roosevelt állapota. *Chikagóból* jelentik: Roosevelt állapotát kielégítő. Az orvosok mégis elhatározták, hogy a golyót egyelőre behagyják a mellben.

— Drága takarékoság. A városi tanács mikor ma a jövő évi költségvetést tárgyalta, felöltötte legszigorubb arcát, kezébe vette legdrágább plajbászát és kegyetlenül törölt minden olyan tételt, mely nem az éhenhalástól menti meg a közigazgatást. Csak a mindennapi kenyér, — semmi több. A legszigorubb takarékoság volt a jelszó és szinte kéjjel nyesték a főszámvívó számoszlopait. Nem szaporítják a rendőröket, mert ez drága, ugyanezért bannak el mostohául a tüzoltósággal is. Mindenben az olcsóságot kell keresni, mert nehéz az élet, — prédikálja a tanács, mely ezzel a megvesztegető mottóval ajánlotta a legforróbban az egyhuzamos hivatalos órákat is. *Mennyi fűtést és világítást fogunk megspórolni*, — sugták a folyton emelkedő pótlódó miatt kivándorolni készült városatyáknak, akik bedőltek ennek a józan takarékoságnak. Csakugyan nincs is hivatalos óra délután, ellenben a főszámvívó a jövő évre 4600 korona több költséget mutat ki a *hivatalos helyiségek fűtése és világítása* címén. Kinek fűtenek és minek világítanak, ha nincs a városházán tisztviselő? Vagy, ha nem fűtenek és nem világítanak, miért a *emelkedik* a költség?

— Hazaküldték Boszniából a tisztiek családtagjait. A *Délmagyarország* írja: Föltétlenül megbízható forrásból eredő hírt közölhetünk: a *szegeci* 46. gyalogezred Avtovában állomásozó zászlóaljának tisztjei felsőbb utasításra hazaküldték családtagjaikat. A tisztiek családtagjai már mindannyian hazaérkeztek Szegedre. A parancs már egy héttel ezelőtt kelet és negyvennyolc órai haladékot adott a távozásra.

— Házasság. Fényes esküvő volt ma Aradon. *Fabián* Ilonkát, *Fabián* Lajos dr. aradi törvényszéki elnök és neje *Rieger* Leona bájos és művelt leányát vezette oltárhoz *Geldern* Oszkár 12. huszárezredbeli hadnagy. A polgári szertartás tizenegy órakor folyt le a városházán, ahol Szondy Béla anyakönyvvezető adta össze a fiatal párt. Tanúk voltak: Polonkay András (Bécs) testőrtiszt és Palkovits László (Párkányána). Az egyházi szertartás fél órával rá a minoriták templomában volt, ahol előkelő közönség jelent meg. A törvényszék bírói kara, az ügyészség, a 12. huszárezred tisztikara testületileg jelentek meg. Koszoruspárok voltak: *Fabián* Gizella *Geldern* Alfréddal. *Porcia* Nóra grófnő Ollé Vilmos huszárhadnagygyal. Az egyházi szertartás után ebéd volt a család tagjai számára. Délután az ifju pár nászutra indult.

— Nagy fizetésképtelenség Temesvárott. A nyomozó pénzügyi helyzet ismét áldozatot követelt. A temesvári belvárosi Hunyadi utcában levő és *Bleyer* M. tulajdonát képező *„Belvárosi Nagy Áruház”* fizetésképtelenséget jelentett. *Bleyer* a *Brauch* féle női divatáru cég utóda és teljesen modernül a főutca egyik legszebb helyén rendezte be új üzletét. Az összes passzívák kétszázhetven ezer koronát tesznek. Az egyezkedések már megindultak.

— Halálozás. Özv. Mayer Józsefné született Patziger Mária Magdolna október 15-én, este háromnegyed 8 órakor, életének 63 ik évében, rövid szenvedés után meghalt Ujaradon. Mayer János ujaradi plébános édesanyját gyászolja az elhunytban.

— Hadi-tudósítók. Hétfőn indultak el a török főhadiszállásra a harcéri tudósítók, akikből ma valósággal hemzseg Konstantinápoly. A francia, angol, német és amerikai világlapok közül némelyik három tudósítót küldött le. Ezt kissé mégis megsokalta a török kormány és sajtóirodája utján tudatta, hogy minden nemzet csak három hadi tudósítóval képviselheti magát a harcérren. Valósággal véres csaták folynak most a hadi-tudósítók között, mert például Németországból tizenötven vannak, akik igényt tartanak arra, hogy a harcérre engedjék. A kormány azonban nem enged álláspontjából és így a tizenöt hadi-tudósító most fűhöz fához futkos a legkiválóbb ajánlatokkal, hogy egymást még idejekorán leszorítsa. A magyar sajtót a leendő háboruban eddig csak *Simon* Vilmos képviseli.

— Cukor helyett robbantószer. *Nagyváradról* jelentik: Ma délután a pályaudvaron egész véletlenül érdekes felfedezésre bukkantak. A Predeal-felé haladó személyvonatot, amely délután 2 órakor ért Budapestről Nagyváradra, az itteni rendőrség valami ügyben átvizsgálta. A rendőrmester figyelmét felhívták egy ládára. Az őrmester érdeklődött a láda gazdája felől. De senkisé sem szólt semmit. A rendőrmester hordárokkal ki akarta vitetni a ládát, amelyen „Inhalt: Zucker” felírás volt. Mikor azonban a láda nehézség bizonnyult, óvatossággal felbontotta és konstatálta, hogy *robbantószerrel van tele*. Kétségtelen, hogy hadicsempészeti szerről van szó annál is inkább, mert gazdája nem jelentkezett. A robbantószer a legnagyobb elővigyázattal tüzoltók szállították el a pályaudvarról. A főkapitány azonnal intézkedett, hogy a katonai löszert egyelőre az egyik laktanyában helyezték el. A nyomozást azonnal megindították.

— Adomány a légi-flottának. *Bécsből* jelenti tudósítónk: A prágai lapok jelentése szerint *Dreher* és *Schöller* osztrák delegátusok a tegnapi delegacionális ebéd alkalmából egyenként száz-ezer koronát adományoztak a légi-flotta megteremtésére.

— A lezuhant aviatikus temetése. *Budapestről* jelentik: *Takács* Sándort, a szerencsétlenül járt magyar pilótát ma délután temették el óriási részvét mellett. Több ezer főnyi közönség jelent meg és ott volt *Bárzi* István polgármester is. *Hock* János kőbányai plébános szentelte be a koporsót és nagyon érdekes beszédet mondott. Többek között ezeket mondotta:

— Itt fekszik összetört mellel a szabadság utáni vágy egyik vértanúja, aki a haladás katonája volt. Ilyen emberekre szükség van. Ő beváltotta Krisztus önfeláldozásának a tanítását. Sirassuk meg őt, mint a magyar aviatika első vértanúját. — A nagy hatást tett beszéd után *Lányi* hadnagy az aviatikusok nevében és *Pivny* Béla az aero-klub nevében bucsuztatták el.

— Aradi bankkörökből. Vettük a következő sorokat: Az „Aradi Forgalmi Bank R.-t” ügye a Nagymagyaralföldi bank r. t.-al Debrecen, teljes elintézését nyert, minek következtében elől nevezett intézetnek pénzei, valamint az időközi kamatok és összes felmerült költségei megtérültek és az Aradi első takarékpénztárhoz átutaltattak. Az intézet ebből kifolyólag működését teljes mértékben felvette.

— Halálos baleset az esküvőnél. *Prágából* jelentik: *Wilczek* János gróf és *Nostitz* Zita hercegnő mai esküvőjénél halálos szerencsétlenség történt. A vőlegényt és édesatyját vivő automobil a sikos uton felszaladt a gyalogjáróra és az ott haladó *Simekné* nevű özvegyasszonyt a falhoz szorította. *Simekné* meghalt.

— Meglopott primadonna. *Kállay* Jolán, az aradi színház művésznője ma a rendőrségen feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki többféle ruhaneműt lopott el tőle. A primadonna, aki *Hasszinger* utca 6. számú házában lakik, egyik ruha ládáját megérkeztek a ház pincéjében helyeztette el, mert abban olyan kosztümök vannak, melyekre egyelőre szüksége nem volt. Ma reggel lement a pincébe, hogy a ládából kivegyen valamit, és azt látta, hogy az eddig lakattal elzárt láda le van szegezve. Felelősségre vonta a házmestert, aki elmondotta, hogy ő szegezte le a ládát, mert azt már ő is nyitva találta, de ő — mint ezt a nyomozás tényként meg is állapította — a benne lévő ruhaneműekhez nem nyult. A primadonna ekkor feljelentést tett és a rendőrség a megindított nyomozás során megállapította, hogy néhány ruha darab hiányzik, és hogy a tolvaj már napokkal ezelőtt dézsálmalta meg az értékes tárgyakat. A gyanuba vett tettes ellen van már bizonyíték és valószínű, hogy *Kállay* Jolán tolvaja holnap kézre kerül.

— Árvaházi ülés. A városi árvaház igazgató választmányja csütörtök d. u. 4 órakor a városháza tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat meghívja *Varjassy* Lajos igazgató választmányi elnök.

— **Összeesküvés a merénylő diák érdekében.** Zágrábról jelentik: A rendőrség ma újból tizennégy horvát diákot és nyolc fiatal leányt tartóztatott le, akik Jukics kiszabadítására összeesküdtek. A ma letartóztatottaknak az volt a terve, hogy Jukicsot női áruházban megszöktetik a fogházból. Az áruházakat már be is csempészték a fogházba és a halálraítelt Jukicsnak rokonai legközelebbi látogatásánál kellett volna az áruházban látogatóival együtt eltávozni a fogházból. Hírszerint még több letartóztatás várható. — *Cuvaj* királyi biztost rendkívül szigorúan őrzik, mert attól tartanak, hogy exaltált diákok megpróbálják inzultálni. Ezért a kihallgatásra jelentkezőket a királyi biztoshoz bebocsátás előtt megmotozzák. — A zágrábi rendőrség ma letartóztatta Bauer Marcell hírlapírót, az Agramer Tageblatt munkatársát, akit azzal vádolnak, hogy egy bécsi könyvmatrosnak ellenzéki, izgató tudósításokat küldött zágrábi politikai eseményekről.

— **Segítség a nyomorgóknak.** Berlii levelezőnk írja, hogy Berlin város közgyűlése elé a tanács javaslatot terjesztett, melyet a legközelebbi közgyűlés fog tárgyalni. A tanács a javaslatában azt indítványozza, hogy a közigyelés bocsásson a városi tanács rendelkezésére 600.000 márkát, hogy azon a husdrágaság enyhítésére Oroszországból marha és sertéshúst importálhasson.

— **A tiszt kölcsöne.** Szegedről jelentik: A szegedi hadbírószág becsületügyi választmánya eljárást indított egy szegedi huszárhadnagy ellen, aki *Tonkovics* Klára szabadkai utcai leánytól pénzt kért kölcsön. A hadnagy még júliusban egy gyanús üzelméről híres ügynökkel megjelent a leány lakásán és 500 koronát kért tőle, azzal, hogy 800 koronát ad helyette. *Tonkovics* Klára azt válaszolta, hogy hajlandó kölcsönt adni, de csak egy ügyvéd jelenlétében. A hadnagy ebbe is belelement volna, de még sem lett semmi a kölcsönből, mert rögtön kellett volna a pénz, a leány penze azonban a postatakarékpénztárban volt, ahonnan csak nyolc nappal a felmondás után kapta volna ki. A különös körülmények között végbement kölcsönkérés egyik szabadkai lap híradása folytán nyilvánosságra került s ezért indította meg a hadnagy ellen a hadbírószág az eljárást. Ennek során a huszártiszt azzal védekezett, hogy ő kért ugyan kölcsön *Tonkovics* Klárától 500 koronát, de nem tudta, hogy utcai leány. A hadbírószág elfogadta ezt a védekezést és a hadnagyot a napokban kihirdetett ítéletével felmentette a vád alól.

— **Öreg nyomorgó.** (Levél a szerkesztőhöz.) Az *Aradi Közlöny* tekintetes szerkesztőségének. Meltóztassanak alábbi soraimat b. lapjukban közölni:

Minden reggel és este, ha elmegyek, vagy jövök a Szent-István-, Mikes - Kelemen-utcán, a szegényház felé vezető uton, találkozom egy rongyos öltözetű, nehezen járn tudó, inkább csoszogó öreggel. A legkérgesebb szív is meg kell, hogy szánja ezt a szerencsétlent, ki, ki tudja mikor evett egy rendes ételt, avagy a beköszöntő tél ellen miképp fog védekezni. Mert abból a néhány fillérből, mit nagy ritkán a templomba járóktól, vagy utcözben emberektől kap, nem igen tarthatja fenn magát. Ne tessék gondolni, hogy holmi részeges csavargóról van szó. Ezelőtt néhány évvel még emlékszem, utcáról-utcará járó, ablakot csináló tót volt. Most, hogy öregebb lett, lábait felmondták a szolgálatot s magát keservesen, kinosan vonszolja tovább. Tekintetes Szerkesztőség! Nem lehetne-e, e szerencsétlen öreget, a szegények menhelyén elhelyeztetni, vagy Arad város jöttendő asszonyainak figyelmét erre felhívni. Tegyük meg vele. Tisztelettel *Egy előfizető.*

— **Önértetes felirónő.** Ma este Aradon az Erzsébet hid vár felőli oldalán járkálók észrevették, hogy egy fiatal nő feltűnő izgatottsággal kémleli a folyót, annak pontján gyors léptekkel méri az utat. Mielőtt még megkérdezhették volna mi a baja, a hidra rohant és át akarta vetni magát a korlátot. Ebben azonban megakadályozták és átadták egy rendőrnek, aki *Peikoric* Béla ügyeletes rendőrtiszt elé állította. Itt bevallotta, hogy *Laschitzky* Stefániának hívják, öngyilkos akart lenni, mert egyik külvárosi kávéházban, ahol szolgálatban volt, a főpincér és a gazdája bizalmatlan volt vele szemben és azzal gyanúsították, hogy nem helyesen vezeti a felirólapot. Megígérte, hogy többé nem követ el öngyilkossági kísérletet.

— **Egy régi kastély pusztulása.** Előkelő csanádmegyei udvarház romlásának utolsó fejezete játszódott le az éjjel Mezőkovácsháza határában. A *Lukács* Gyula féle birtok kurijája, amely most körülbelül 48 kishold földdel egy *Pap* Gusztáv nevű földműves tulajdona, az éjjel ismeretlen okból kigyuladt és teljesen leégett. A birtok valamikor egyike volt Csanádmegye legszebb és legélénkebb gentry birtokainak. Majd parcellázásra került. A kastélyt egy kis földdel Rác Károly, *Lukács* Gyula volt nevelője és gazdasági intézője tartotta meg, azonban belátva, hogy nem érdemes azon a kis földön gazdálkodni, eladta ő is. Azóta egymásután került újra a gyönyörű nagy magtár, sertéshizlaló, stb., a tegnapi tüzzel pedig befejeztetett a régi, híres kuria teljes pusztulása.

— **Halál az utcán.** Kovács Gáspár 75 éves napszámos ma délután a Kasza-utcában rosszul lett, orrvérzése támadt és mire orvosi segély érkezett, meghalt. Kovács régóta betegeskedett.

— **Kotányi féle paprika, kávé, tea felülmulhatatlan.** Egyedüli elárúsító *Robitsek* József, József főherceg-ut 3.

— **Letartóztatott nemzetközi szélhámos.** *Berlinből* írják: Egy évek óta körözött nemzetközi szélhámos és szállodatolvajt fogott el a minap a brüsszeli rendőrség. Az illetőnek *Novák* a neve, aki azonban szélhámoságainak elkövetésekor rendszerint más nevet használt. Ez év március 6-án fogták el Párisban és mivel Amerika kiadatását kérte, el is szállították Amerikába. Itt azonban tévedésből szabadonbocsátották. *Novák* e kiszabadulását emlékeztetéssé akarta tenni s ezért egy sanfranciskói hölgytől mintegy 400000 márkát érő ékszert lopott el. A lopott ékszerekkel áthajózott Európába, hogy itt pénzzé tegye az ékszereket. Akkor 25000 márkát tüztek ki jutalmul kézrekerítőjének s noha a világ valamennyi hatósága kereste és köröztette, nem tudták elfogni. Néhány nap előtt Brüsszelbe érkezett, ahol az egyik barban egy férfi verekedést provokált, melybe *Novák* is belekeveredett. A rendőrség letartóztatta a verekedőket s *Novák* ekkor azt vallotta, hogy őt *Moser* Rudolfnak hívják és hogy foglalkozására nézve berlini kereskedő. A brüsszeli rendőrség beküldötte az ujjlenyomatokat és a személyleírást a berlini rendőrségnek, ahol megállapították, hogy az állítólagos *Moser* nem más, mint *Novák*. Fogvatartották.

— **Ötvös munkák ezüstből, platina foglalatu briliáns, gyémántékszerek, világhírű gyárimányu órák** *Igaz Sándor* elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrássy-tér, Minorita-palota. Telefon 821.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 15-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Weisz Lipót utazónak *Elza* nevű leánya. *Brecska* Ignác aranyművesnek *Erzsébet* nevű leánya. *Ragó* Bálint fűtőnek *Erzsébet* nevű leánya. *Meghalt:* *Schulik* Lajos 3 hetes fiú. *Lung* György 2 napos fiú. Házasság nem fordult elő.

— **Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget,** hogy bevásárlási utamból megjöttem és magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell ujdonságokat. Üzletem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó áraink mellett senki sem versenyezhet velem. *Grünblatt* Antonia női kalap divatterme Szabadság-tér 11. 1756

— **Vége nem okoz gondot,** hogy hol vásároljunk meg legelőnyösebben üveg, porcellán és disznó tárgyakban szükségletünket, mivel *Fischer* Mór *Andrássy-tér* 20. alatt levő specialis üvegüzletében úgy ezen cikkeket, mint alkalmi ajándékok és villanycsillárok legolcsóbban szerezhethők be. Képekterekben legnagyobb választék, legolcsóbban elkészítettnek. Telefon 568.

— **Petrás Sári,** a Berlinbe költözött nagy művésznő, lelkes terjesztője a dr. *Biró* féle „Havas Gyopár Crém“-nek, melyből postacsomagonként is rendel. Ugylátszik, hogy a Párisban is kitüntetett arcszépítő mégis csak jobb a külföldi szereknél. 5098

— **Vásárló közönség szives figyelmébe** ajánljuk a *Weitzer* János-utcában (főpostával szemben) már megnyitott üveg, porcellán, lámpa és díszműáruk versenyáruházat, hol a legizlésebb képkeretezések is legolcsóbb árakban aznap elkészítettnek. — Üzletelv: Szolid kiszolgálás, szabott árak mellett. Telefon 934.

— **Használt tankönyvek még mindig** kaphatók *Ingusz* I. és fiánál csak a *Weitzer*-utcában,

— **Pauzár Sándor** műkertész virágüzlete *Weitzer* János utca 9. Mindenszentek napjára ajánlja legújabb preparált és élővirág koszorúit rendkívül nagy választékban legjutányosabban. Szíves megrendeléseket kér.

— **Esperanto könyvek** *Kerpelnél*.

— **Egy Kárpáti-féle fejfájás elleni pasztila** 5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást. 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél *Kárpáti* János gyógyszerárában Arad, Boros Béni-tér. 4676

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérből** 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért kaphatók kölcsönzésre *Kerpel* *Izso* kölcsönzőintézetében, Aradon,

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(*Helyettesítés.*) Nemrég nagyobb társaság rándult át Aradról Lippára, a solymosi vár megtekintésére. A társaság egyik hölgytagja sehogysem tudott a meredek hegyen felfelé jutni, folyton visszacsuszott, hiába vezette a kirándulók gyakorlott turistája. Végre így szólt a vezetőhöz:

— Uram, én önt ezen a meredek hegyi uton nem követhetem. Nem lehetne a közelben egy szamarat keríteni?

A sportférfiu előékenyen felelte:

— Főlöleges nagyságos asszonyom, támaszkodjon csak reám.

(*Vallásos emberek.*) A börze egyik éltes, szegényebb sorsu ügynöke főnyereményt csinált. Az öreg nagyon vallásos, ortodox zsidó. Reggel és este buzgóan imádkozik odahaza és ima közben senkinek sem szabad őt zavarnia. Aznap este, amikor távirat érkezett lakására, amelyben a nyeremény hírét közlik vele, ép imádkozott. A táviratot felesége bontotta föl s miután tartalmát elolvasta, magánkívül rohant be férjéhez:

— Adolf! Adolf! megütöttük a főnyereményt.

A férj ép erősen hajlongva mondta el hosszú imáját, morgott egyet, dühösen leintette az asszonyt és nem szólt semmit, hanem folytatta imáját...

Az asszony azonban most nem törődött azzal, hogy zavarja az áhitatot, gyönyörködve és ujjongva kiáltotta:

— Százezer korona! ... Adolf, százezer korona! ... Házat veszünk! ...

Adolf tovább hajlongott. De beszélni nem beszélt...

— Kis birtokot is veszünk — folytatta az asszony.

Semmi válasz. De vége az imának. A férj behajtja az imakönyvet, megcsókolja, aztán feleségéhez fordulva, így szól:

— És ki fogunk keresztelkedni! ...

SPORT.

+ **Aradi lóversenyek.** Az Aradi lóversenyegylet szokásos őszi futtatását szombat és vasárnap tartja meg, hétfőn, október 21-én pedig az 50 kilométeres terep versenylovaglás fog lezajlani. A nevezések jól sikerültek és úgy számra, mint minőségre nézve felül emelkednek a rendes vidéki átlagon. Az alagi versenyistálló tulajdonosok és urlovakok színe java képviselve lesz és az érdeklődés oly nagy, hogy a szállodák már alig képesek szobát adni a messze vidékről ideseregülő idegeneknek. A távlovagló verseny terepét ma nyilvánosságra hozzák. A versenyitkarságnál ma reggel 8 órától kezdve a tárkepek átvehetőek. A szebbnél szebb tiszteletdíjak *Lengyel* *Lőrinc* butorgyáros kirakatában láthatók.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (6jél-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak 6jél használható mellékállomá)	— 151
Kiadóhivatali és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

NEUMANN M.

URI SZABÓ

es. és kir. udvari és kamara szállító

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe
Arad. 5111

Elősmert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Uj Máv. igazgató. Budapestről jelenti tudósítónk: Szájbély Kálmán udvari tanácsos, a m. kir. államvasutak kereskedelmi igazgatója hivatkozva 44 esztendő hivatalos működésére, a kereskedelemügyi minisztertől azt kérte, hogy ez év december végével helyezze őt nyugalmába. Beöthy László kereskedelemügyi miniszter az igazgató hosszú működését méltató meleg elismerő levélben válaszolt a kérelemre és tudatta vele, hogy teljesíti azt. Mint beavatott helyen tudják, Darvai Károly, az eddigi igazgató-helyettes kerül ebbe a rendkívül fontos pozícióba.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távíráti tudósítás.

Budapest, október 16.

Készáru.

Amerika 1 olcsóbb. Kínálat mérsékelt, vételkedv gyenge, 10 ezer mm. 5 fillérral olcsóbb.

Határidő.

	Déli zárlat	3 órai zárlat
Buza 1912. októberi	11.18—11.19	11.26—11.27
Buza 1913. áprilisi	12.92—12.93	12.08—12.09
Rozs 1912. októberi	10.17—10.18	10.28—10.29
Rozs 1913. áprilisi	10.50—10.51	10.60—10.61
Tengeri 1913. májusi	7.94—7.95	8.08—8.09
Zab 1912. októberi	11.62—11.63	11.85—11.86
Zab 1913. áprilisi	11.34—11.35	11.53—11.54

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Október 16. —

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	105.25
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	83.80
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	—	—	74.—
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	85.50
Horváth-szlavon földteherm. kötvény	—	—	87.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	—	—	205.—
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	150.—
Osztrák járadék papírban	—	—	83.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	86.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	108.50
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	83.50
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	20.20
Magyar hitelbank-részvény	—	—	793.—
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	609.—
Osztr.-magy. Államvasuti részvény	—	—	683.—
20 frankos arany (Napoleonador)	—	—	19.18
Nemet birodalmi márka	—	—	117.80
Londoni vista	—	—	24.16
Paris vista	—	—	95.72 ¹ / ₂
10 márkás arany	—	—	28.56

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben) 1912. okt. 16. Buza 75 kilogrammos 20.70—20.80, 76 kilogrammos 21.05—21.15, 77 kilogrammos 21.15—21.25, 78 kilogrammos 21.25—21.35 Rozs (prima) 18.70—18.80, (közép) 18.20—18.30 Arpa (serfőző) 19.70—20.20, (takarmány) 18.50—18.60, Zab (prima) 20.40—20.50, (közép) 19.70—19.90, Tengeri (magyar) 20.60—20.70, (román) 20.60—20.70, Burgonya 00 kgr. (fehér) 6.10—6.20, (rózsza) 6.80—6.90.

Kőbányai sertés piac.

— Október 16. —

Október 15. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—162 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 166—168 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 174—176 fillérig.

Sertésalétszám: 1912. évi október hó 13. napján volt készlet 31263 drb. — 1912. október hó 14-én felhajtott 54 drb. — 1912. október 14-én elszállított 285 drb. — 1912. október 15. napjára maradt készletben 31032 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: kellemes.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1912. október hó 17-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Brezeda ur.

Bohózat 3 felvonásban Iria: Armin Friedmann. Fordította és színre alkalmazta: Heltai Jenő.

SZEMÉLYEK:

Br. Lipptay	Deli Lajos	Rózsai	Novák Irén
Tilda	Fáskerty M.	Br. Brandt	Hajdusva L.
Tivadar	Huszár K.	Dr. Sándor	Balasz Bálint
Matild	H. Harmat J.	Ifj. Brezeda	Várnai J.
Herendy Tusi	Nogrady M.	Imre	Kahler K.

Kezdeté este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma csütörtökön, 1912. október 17-én

1. Kutya vadászat. Humoros. — 2. Jegestengeri utazás. Természet után. — 3. A diplomás gazember. Dr. Gar el Hama kettő. A keleti szörnyeteg újabb gaztette. 3 felvonásban.

Előadások délután 1/2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi szinapadj

Ma csütörtökön, 1912. október 17-én:

1. Mozgófénykép-ujság. Aktuális világesemények. — 2. Jancsi szerelmes egy színésznőbe. Kacagtató vigjáték. — 3. Halálbalovaglás. Izgalmas detektív dráma 3 felvonásban.

Az előadások kezdete délután 1/2 órától folytatódóan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Rubatár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

A TENGHER AJÁNDÉKÁNAK

lehetne a csukamájolajat nevezni. Hogy ez azonban kellően kihasználható legyen, először bizonyos kezelés alá kell venni. A csukamájolajat is meg kell fosztani a Scott féle eljárás által hátrányaitól, amilyen a nehéz emészthetőség, a kellemetlen szag, a rossz íz, hogy ezáltal élvezhetőbbé, könnyen szedhetővé és ízletesebbé legyen. Az így nyert Scott féle csukamájolaj Emulsióban a közönséges csukamájolaj minden előnye fokozott mértékben megvan, étvágygerjesztő hatással bír, rendkívül tápláló és élvezhető még kényes inynek és gyomornak is. A

SCOTT féle EMULSIÓ

rendszeres használatánál gyakran rövid idő alatt észlelhető az általános erőgyarapodás. Aki ezt akarja elérni, az határozza el magát és tartson kurát a SCOTT féle Emulsióval! minél előbb, annál jobb.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyegget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII, akkor egy gyógyszer újan próbádagot küldünk.

Óvás.

Tudomásomra jutott, hogy egy rosszakaróm, cégemről azon hird terjeszti, hogy fizetéképtelen lett. Körösökényben két Márton-cég van, melyek közül egy hasonnevű cég tényleg fizetéképtelenséget jelentett be, de alulírott Márton Jenő-cég kötelezettségeinek pontosan eleget tesz s cégem nem tévesztendő össze ezen másik céggel, akivel még rokonsági viszonyban sem vagyok. — Rosszakaróm ellen, rágalmozás miatt megtettem a bűnvádi feljelentést.

Körösökény, 1912 október 15.

6495

Márton Jenő.

Dr. Werner Sándor

urologus és bőrgyógyász

speciális orvosi labororiuma

Szabadság-tér 2. sz. alatt.

A legtekélyesebb segédeszközökkel és a legújabb módosításokkal végzi

a Wassermann-féle vérpróbát.

A vizelet chemiai és bacterologiai vizsgálatát gonococcus, tbc., coli stb.) spirocheta, ondivizsgálatokat, a haj és bőr efflorescentiák stb. vizsgálatát a legnagyobb gondnal és pontossággal intézi.

6488

Apolló Színház.

Október hó 17. és 18-án.

A legújabb Detektív nordisk sláger.

Halálba lovaglás.

Izgalmas detektív dráma 3 felvonásban.

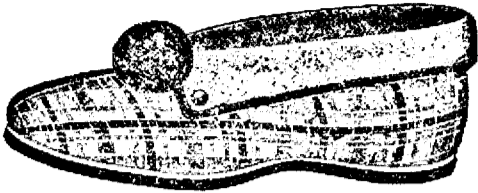

Előadják a kopenhági kir. színház tagjai.

3711

Nyíltér.**Valódi teveszór comócipő.**

TIT-1908

Férfi 5 kor. Női 4 kor. Gyermekek 3 kor.
kaphatóKutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

3690—1912. tkvl. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A körösbökényi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Dénes Jakab ügyvéd által képv. körösbökényi takarékpénztár végrehajtónak Sztán György és Bradeán Péter keszendi lakosok végrehajtást szenvedő elleni 200 korona tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az árverést az aradi kir. törvényszék, illetve a körösbökényi kir. járásbiróság területén lévő Keszend község határában fekvő és a keszendi 495 számú tkvben A. I. 1—5. sorsz. (156., 157.) hrsz. a ház, 934/b/2., 991/4//a, 1037/b/1., 2407/b/1., hrsz. a szántóból álló s Sztán György nevében álló egész ingatlanokra 894 koronában, a A. + 1. sor. 1037/a hrsz. a szántó 92 koronában, a A. + 2. sorsz. 1048/2. hrsz. a szántó 85 koronában, továbbá a keszendi 510. sz. tkvben A. I. 1., 3—7. sorsz. a. (607., 608/b) hrsz. a ház, 2883/b hrsz. rét. 2382/a. rét. 2882/b hrsz. rét. 2381/b hrsz. rét. 2385/11/a. hrsz. szántóból álló ingatlanoknak Bradeán Péter nevében álló $\frac{1}{5}$ részére 1248 korona mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeli és hogy a fentebb megjelölt ingatlan Keszend község házána 1912. évi november hó 4-ik napján d. e. 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen a fenti megállapított kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem fog eladatni.

Kelt Körösbökényben a kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóságnál 1912. évi augusztus hó 20-ik napján.

Árverelni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk és az 1881. évi november hó 1-én 3883. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tc. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervénnyel át-szolgáltatni.

Szűcs, s. k.
kir. járásbiró.

6492

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

ÓRIÁSI

választékot talál mindenfajta FÉRFI-FIU-és GYERMEK-BUHÁKBAN, ugyszinte CIPŐ-, KALAP- és uri divateikkekben

Korányinál

a Szabadság-téren, 5441

ARADI FORGALMI BANK**RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Arad, Andrassy-tér 7. sz. (Réthy-féle ház.)

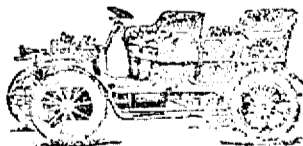
Üzletköre:

Átvesz betéteket betéti könyvecskére kamatozás végett és azok után, amelyek 3 hónál rövidebb ideig vannak elhelyezve 4%-ot, 3 hónapnál hosszabb időre elhelyezett betétek után a betétösszeg nagyságához képest megállapodás szerint 4 $\frac{1}{2}$ % és 5% kamatot fizet minden levonás nélkül. 10%-os betét-kamatadót az összes betétek után kivétel nélkül az intézet fizeti meg.

Leszámítol váltókat. Előlegeket nyújt érték-papirokra. Jelzálogkölcsonöket engedélyez.

Az igazgatóság.

KORZÓ AUTÓ KÖLCSÖNZŐ
VÁLLALAT : ARADON.

Tele-
fon sz.
206.Tele-
fon sz.
206.

Garage Nádor-utca 10—12. Bérelhető: turára, napra, órára.
Szolgálat: reggel 7 órától este 7 óráig. Tulajdonos Novák Gusztáv.

19212—1912. urb. szám.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék, mint urb. bíróság közhírré teszi, hogy Adelmann József ujszentannai lakos, az ujszentannai volt közös legelőnek a már folyamatban levő ált. tagosításba leendő bevonása iránt kérvényt adván be, a szavazás megtartására folyó évi november hó 25-ik napjának d. e. 8 órája tüzetett ki a község házához, amely határnapra az érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy a 30—1909. I. M. rendelet 54. §-a értelmében a tagosítás a jelzett legelőterületre

elrendeltetni fog, ha az azt kívánók birtoka az egész területnek $\frac{1}{4}$ -ed részét kiteszi s hogy a meg nem jelenők a tagosítást kívánókhöz fognak számíttatni.

Aradon, a kir. törvényszék, mint urb. bíróságnál, 1912. évi október hó 4-ik napján.

Jakó dr. s. k.

6484

előadó.

2szoba, előszoba
fürdő- és cseléd-
szoba

Forrai-utca Nádasdi palota I. e.
november 1-re,
esetleg azonnal
elköltözés miatt,

átadó.

Értekezni lehet ugyanott. 6493

Forrai-utca, Nádasdy-
palota, I. emelet**különböző****butordarabok**

konyhaberendezés, függő-
gönyök, porcellán edények,
nipplek és egy nagy új koncert-
gramofon, 60 lemezzel, el-
költözés miatt

sürgősen eladó

Rosenbergernél.

6494

Utcai, alkalmi és vadász cipőkben nagy választék**Kobrak cipők!****LÁNYI MARCELL**ARAD, ATZÉL PÉTER-UTCZA 1. SZÁM
TELEFON 429.

TELEFON 429.

Ezen rovatban minden szó egy-
eszeri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh-ut 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elír — avagy levélbélyegekben. Tudakozódással a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkeresésnél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban előhúzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatalban díjtalanul megismerkedni. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.**

LEVELEZÉS.

Szép fogakat

ápolni kell. Legajánlatosabb Vojtek és Welsz Dentolin fogcrémje. 1-5251

Keresem

eztön egy intelligensebb urnó, vagy urhölgy állandó ismeretséget: választ — „Őszi-napsugár“ jellegére poste restante kérek. 6491

Médik.

Olyan teljesen tisztamultu 15—17 éves kis barátnőt keresek, aki megérdemli, hogy nagyon szeressem és megbecsüljem. Anyagilag állandóan, és 100 koronával azonnal támogatom. Titoktartás becsületszóra. Választ kiadóra „Urff“ jellegére kérek. 6483

Guzmi cikkek

legfinomabb minőségben Vojtek és Welsznál. 1-5251

INGATLAN.

Világosan

egy szép fekvésű termő szőlő, Aradon, a főtérhez egészen közel egy ház eladó. Bővebbet a kiadóban. 2331

KIADÓ LAKÁS.

Petőfi-utca 10. szám

III. em. alatt kiadó két szép világos és modern szoba azonnal, vagy november 1-re. Ugyanott egy szép utcai szoba konyhával. Bővebbet ugyanott. 6400

4 szobás lakás

kiadó november 1-ére Thököly-tér 4. szám. 5539

Kiadó lakás

Deák Ferenc-utca 39. szám alatti házban 3 szoba előszoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba és minden hozzávalóval 1-ső novemberre kiadó. 5571

Egy szép kétszobás

utcai lakás mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó Csernovits Péter-u. 27. szám alatt. Ugyanott egy fűszer-üzlethelyiség kiadó. 5661

Kopott parket

tükörfényes lesz, ha azt Vojtek és Welsz parket-pasztájával dörzsöli fel. 1-5251

ALKALMAZÁST NYER.

Deutsches Fräulein

intelligent, mit schöner Aussprache wird zu Kindern sofort aufgenommen. Adresse in der Administration.

Keresetetik

egy molnársegéd fiatal, azonnali belépésre Gera Ferenc gőzmalmába, Nagylakon. 6468

Zuckermann I.

Medgyesegyházai vendéglőjében, mely korcsmával van egybekötve, egy kimerő kerestetik. Feltételek a helyszínen. 6469

Szeptatós dadát

2 hetes gyermekhez keres Reisz József, Simánd. Telefon 3. 6485

Békéscsabai hengermalom

Kossuth-utca 1. szám alatt fellátható lisztüzletébe gyakorlott elárusítót keresek november elejére, ki óvadékkal rendelkezik. Gécs László gyógyszerész, Batthyány-utca. 6497

Egy jó

fiu tanulónak felvétetik, teljes elátással. Kétegyházán, Schönbrunn Albert vegyeskereskedésében. 6432

Ügyes varróleányok

azonnal felvétetnek. Cim: a kiadóban. 6479

ALKALMAZÁST KERES.

Egy jóforgalmu keresmat

elszámolásra keres 6—800 korona óvadékkal rendelkező egyeo, ki már több éven át volt alkalmazva ily minőségben. Cim Szelecsán Péter, Somoskeszi, u. p. Csermő. 6411

Egy középkoru,

nyugdíjazott férfi, bármiféle állást elfogad. Cim: Varjassy József-utca 9. szám. 6446

Házvezetőnőnek

ajánkozik magányos urhoz egy középkoru nő. Cim a kiadóban. 6463

Házi kisasszonynak

ajánkozik 40 éves hajadon magányos urnóhoz, vagy idősebb házaspárhoz. Csiki László Püspökkladány, u. p. Cséffa (Biharmegye.) 6467

Pénzbeszedői,

6474 raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres, azonnali belépéssel. Fiatal óvadékképes kereskedő, szives megkereséseket kérek Szferle Ágoston, Kasza-utca 2.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szülők figyelmébe

ajánljuk a saját műhelyben, legjobb minőségű bőrből készült férfi, női és gyermekcipőket, melyek jutányos árért kaphatók az Aradi Cipészek Termelő szövetkezeténél Szabadság-tér 14. szám. 6591

November 1-jén

életbelépő szabályrendelet rendelkezéseinek megfelelő új lakbérleti szerződési nyomtatványok kaphatók Klein könyvkereskedésében. Telefon 252. sz. 6302

Eladó

egy keveset használt, matt hálószoba, egy fehér vendég-, háló- és egy ebédlőberendezés. Megtekinthető Bleier Ignác, Szent Pál-utca 12. szám. 6489

Egy jó zongora

olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6496

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papírkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5311

Káporita

20 waggon és 30 mázsa burgonya eladó; bővebbet Vass Andor Zombárd posta Honcót nyújt. 6455

India fogecseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyészeti laboratoriuma Aradon. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Földszint

jobboldali alsó páholy A. bérletre, a folyó évadra átvehető. Cim a kiadóhivatalban. 6380

Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyancsak egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kártyelen kívüli legolcsóbb árban befuvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Krausz Paulin

színház-épület, telefon-szám 511. Első aradi 112000 kötetből álló kölcsönkönyvtárban minden jó új mű raktáron. Havi bérlet K 140, vagy kötetenként 10 fillér. Vidékre kedvezményes árak. Ugyanitt minden folyóirat, divatlap egyenként és bérletben, házhoz szállítva, kapható. 4541

Klein Testvérek

villany- és vízvezeték-berendezők. Ideál motoros fűfűrészelési vállalat. Hunyadi-u. 1. Telefon 707. 6376

Új módszer.

Van szerencsém az Arad és vidéke tisztelt közönségét értesíteni, hogy Aradon, a Luther Márton-u. 1. szám alatt fehérmű és vegy-tisztító üzletet nyitottam. Főtörekvésem kitűnő, jó munkát előállítani. Szives pártfogást kér Széles József, tisztító. 6477

I koronásért

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják feketére fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőke-re fest. A szín állandó felismerhetetlen lemoshatatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon. 1224

Zálogház-

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tökölly-tér 1. sz. 1221

Taxameteres

Bér-autók

Telefonszám 816

2981
Szoigalat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Jó egészségnek

fenntartására használjon mindenképp

Kárpát-féls

epehajtót,

mely a legkiválóbb gyógyászati-
nélkülű gyomor-tisztító hasizsar.
Ise édes, hatása gyors és biztos,
1 üveg utasítással 40 fillér.

12 üveg franco K 4-80. Kapható

kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerártervező 6473

ARAD, BOROS BENT-YÉM.

Porosz kocka

D16

Házi és ipari célra

I. rendű száraz

Köszén

Koksz

Bükk-faszén

Aprított tűzifa

6487

pontos súlyban házhoz szállítva ajánl

ALTMANN EDE

szénraktár

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarok.

Telefon 46.

Aradi nyoma részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészet és betűmórtódtéje.